Leto VIII., št. 28 („Jutro" XVI, št. 172 a) Ljubljana, ponedeljek 29. julija 1935 Cena 1 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Uredništvo:
Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.-, po raznašalcih dostavljena Din 5.- mesečno
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

London računa s padcem fašizma

Vedno večji pritisk Londona na Rim — Anglija zahteva takojšnje plačilo dolgov — Vedno bolj očitne simpatije Anglije za Abesinijo

Pariz, 28. julija. r. Londonski dopisnik lista »Echo de Paris« poroča, da postajajo nesoglasja med Anglijo in Italijo zaradi abesinskega spora vedno večja. Angleška vlada ne kaže več nikake pripravljenosti, da bi sprejela francoske predloge in se zavzela v Addis Abebi za nadaljevanje diplomatskih razgovorov in posredovalnega postopanja razsodiščne komisije Društva narodov o incidentih na italijansko-abesinski meji. Angleška vlada postopa tako, kakor da spekulira na skorajšnji padec fašističnega režima v Italiji in izvaja vedno večji pritisk na Italijo. Med drugim zahteva sedaj angleška vlada, naj Italija takoj izplača račun, ki znaša nad en milijon funtov šterlingov za dobavljeni premog. Italijanska vlada je prosila za podaljšanje plačilnega roka, toda angleška vlada je to odklonila z izjavo, da ne bo dopustila nikakih dobav premoga več za Italijo, če ne bodo takoj poravnani vsi stari računi.

Dopisnik razen tega poroča, da se pripravljajo novi angleški oficirji za vstop v abesinsko vojsko, kjer bi služili kot instruktorji. Tudi je že sestavljena posebna letalska eskadrila za Abesinijo.

Dopisnik poroča dalje, da bo angleška vlada v primeru, da bi Italija napovedala Abesiniji vojno, zahtevala izvajanje vseh mednarodnih pogodb in dogovorov, ki se nanašajo na Abesinijo ter Kelloggovega pakta in pakta Društva narodov. Dopisnik zaključuje svoje poročilo z ugotovitvijo, da v Angliji vse bolj narašča nerazpoloženje proti Italiji in da so simpatije Anglije vedno bolj očitno na strani Abesinije.

V Parizu še vedno upajo na mirno poravnavo

Pariz, 28. julija. AA. Havas poroča: Pariški tisk je že od vsega početka naglasil odkrito potrebo, da se očuva ugled Društva narodov in prepreči izstop Italije iz ženevske ustanove.

»Matin« piše danes, da je neutemeljena bojazen, da bi sedaj prišlo do razkola, nasprotno vse kaže, da skuša Italija sama pridobiti čim več časa, ter da se noče prenagliti. Zelo verjetno je, da bo na prizadevanje francoskega poslanika v Rimu de Chambruna prišlo do sporazuma. V takem primeru bi bil sestanek sveta Društva narodov formalnega značaja, neposredna pogajanja med zastopniki velesil, pa bi se mogla nadaljevati. Vse kaže, da bi bilo mogoče do 25. avgusta, ko ima pasti končna odločitev v italijansko - abesinskem sporu v Ženevi, doseči resničen sporazum. Diplomatski krogi se resnično nadejajo, da bo mogoče v takem primeru izogniti se vojni med Italijo in Abesinijo.

Napadi italijanskega tiska na abesinskega cesarja

Rim, 28. julija. AA. »Popolo d' Italia« v posebnem članku ostro protestira proti temu, da abesinski cesar govori v imenu Društva narodov in kot zaščitnik njegove avtoritete. List ironično pripominja, da je Društvo narodov prišlo že tako daleč, da ga mora ščititi vladar države, ki je toliko prosvetljena, da med lastnimi državljani ne more najti dva moža, ki bi bila sposobna zastopati jo v arbitražni komisiji, marveč je morala v ta namen angažirati dva tujca.

Addis — Abeba, 28. julija. AA. Italijanski tisk skuša v svoji kampanji proti Abesiniji zadnje dni ironizirati in smešti govor abesinskega cesarja, ki ga je imel o priliki svojega potovanja po Hararrsk deželi meseca maja t. l. Dejansko se italijanski listi ne zadovoljujejo s tem, da komentirajo cesarjev govor v neprijateljskem duhu, češ da je sovražno govoril proti Evropcem in tujcem vobče, marveč označujejo govor z naravnost žaljivimi in hkratu smešnimi besedami. Vsekakor mora vsakdo, ki pozna osebno zmernost in resnost abesinskega vladarja, spoznati, da so taki komentarji popolnoma neutemeljeni.

Predsednik vlade potuje v inozemstvo

Dunaj, 28. julija. M. »Der Tag« poroča, da bo predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović okrog 10. avgusta odpotoval v Pariz in London, kjer bo ostal približno 10 dni, nakar se bo vrnil na Bled, da prisostvuje konferenci Male antante.

Radikalna zajednica perfektna!

Beograd, 28. julija. p. Včeraj so imeli gg. Aca Stanojević, dr. Korošec in dr. Spaho daljši sestanek, o katerem je bilo izdano naslednje poročilo:

Včeraj so se sestali gg. Aca Stanojević, dr. Korošec in dr. Spaho in nadaljevali razgovore o osnovanju nove politične organizacije. Ker so v tem pogledu že poprej bili sprejeti načelni sklepi in določena glavna načela, so se danes porazgovorili o programu in statutu ter sklenili, da se takoj pristopi k končni redakciji programa in statuta ter da se takoj pričnó vsa potrebna pripravljalna dela za ustanovitev nove stranke.

Boj za agrarno reformo v Španiji

Madrid, 28. julija. AA. Zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o agrarnih reformah temelji na načelu, da se v nobenem primeru ne sme vzeti zemlja brez odškodnine, tudi tedaj ne, kadar gre za posestva španskih grandov, katerih bližnji ali daljni predniki so dobili večje komplekse zemlje. Zato je zavladalo nezadovoljstvo med levičarskimi skupinami; nekateri izmed njih so včeraj demonstrativno odšli s seje parlamenta. Znano je, da je bila prvotna agrarna reforma pod vplivom ekstremnih elementov zelo radikalna in brezobzirna in to je tudi bilo eno izmed glavnih del španske ustavotvorne skupščine. Pričakovati je, da bo zdaj levičarskim strankam postala ohranitev sedanje agrarne reforme njihovo glavno politično geslo v boju proti zmernim strankam, ki so zdaj na vladi.

Litvinov na oddihu v ČSR

Praga, 28. julija. AA. Sovjetski komisar za zunanje zadeve in predsednik sveta DN g. Litvinov je prispel v Marijanske Lazni. Tam se bo mudil nekaj časa na počitku v najstrožjem inkognitu. V njegovem spremstvu so sovjetski poslanik v Parizu Potemkin in več drugih uglednih sovjetskih osebnosti.

Verska borba v tovarnah

London, 28. julija. AA. Preganjanje katoličanov v Ulsterju traja dalje. V neki tovarni v bližini Belfasta so morale katoliške delavke na zahtevo protestantov zapustiti tovarno. Iz tovarne so šle v varstvu policistov. Kljub temu jih je masa protestantskih demonstrantov napadla in nekatere izmed njih poškodovala. Sledile so hude demonstracije zaradi katerih je moralo 265 katoliških družin zapustiti svo je domove.

Kulturni boj v Nemčiji

Düsseldorf, 28. julija. AA. Vestfalske prosvetne oblasti so zabranile katoliškima duhovnikoma dekanu Dielmannu in kaplanu Meininghausu v Neussu verski pouk na tamkajšnjih ljudskih šolah. V uteme ljitvi te prepovedi pravijo, da sta oba duhovnika s svojim vedenjem in delovanjem rušila mir in red v šolah ter da sta zastavila vse svoje sile proti narodni socialistični vzgoji šolske mladine.

Suša v Beli Krajini

Semič, 28. julija.

Iz vseh krajev Bele Krajine čitamo poročila o suši, ki je opustošila celo pokrajino. Med najbolj prizadetimi je župnija Semič, osobito vasi, kjer primanjkuje vode in jo morajo voziti blizu tri ure daleč iz Kolpe. Zelenjadni posevki so popolnoma uničeni. Posledica: že precej težke prašičke dobite po 40 do 50 Din. Ubogi kmet mora prodajati, ker ga tlačijo davki in druge obveznosti. Pomoč je nujno potrebna, vsaj s koruzo, saj je mnogo družin, ki nimajo kaj v lonec dati. Čudimo se le, da občina ne more dobiti zadostnih prevoznic za koruzo.

Semiški Sokol je začel pomladi graditi dom, toda zaradi nezadostnih finančnih sredstev se je moralo delo prekiniti. Upamo, da bo do konca avgusta mogoče zbrati sredstva in da bo v septembru dom pod streho. Prihodnje leto, ko bo petindvajsetletnica semiškega Sokola, naj bi potem bil svečano izročen svojemu namenu. — Prihodnjo nedeljo bo imel naš Sokol letni nastop na lastnem telovadišču poleg doma. Telovadišče je krasno urejeno, a člani so imeli z njim mnogo truda zaradi kamenitih tal. Vse pa so uredili z dobro voljo, prezirajoč govorice da bo dom kmalu na bobnu. Škodoželjnežem in klevetnikom lahko zatrdimo, da se jim želje ne bodo izpolnile. Vabimo vsa bližnja društva in prijatelje, da v nedeljo obiščejo »Šokijo«, kjer se bodo zares počutili kakor doma. Pripravljeni bodo tudi vozovi za izletniški vlak proti Ljubljani.

Municijsko skladišče v morju plamenov

Carigrad, 28. julija. n. V onem delu mesta, ki spada v tako zvano vojaško zono in ki je najstrožje zastražen, je včeraj popoldne nastal nevaren požar. Ta del mesta je v neposredni bližini pomorskega oporišča v Ismidu na Marmarskem morju. Listi poročajo, da je zavzel požar neverjetno ogromen obseg in da ga doslej niso mogli pogasiti. Divjanje razbesnelega elementa spremljajo neprestano eksplozije. Ogenj se vedno bolj bliža velikim vojaškim skladiščem municije in obstoja največja nevarnost, da zleti v zrak ves ta del mesta. Eksplozija, ki je nastala sinoči, je hudo poškodovala tudi vojno luko Gelčuk. Hudo je poškodovana tudi železniška proga, ki vodi v Anatolijo. Koliko je katastrofa doslej zahtevala človeških žrtev, še ni znano. Ves del mesta je zaprt z dvojnim vojaškim kordonom in civilisti sploh ne smejo blizu. Pri gašenju je zaposleno samo vojaštvo. Ogenj je povzročil neki delavec, ki je vrgel tlečo cigareto v travo, ki je rasla blizu neke barake, v kateri so imeli več sto zabojev streliva. Trava se je vnela in kmalu na to je prišlo do katastrofe. Sedem vojakov je bilo ubitih.

Huda eksplozija v italijanski tovarni eksploziv

Pariz, 28. julija. r. Listi poročajo iz Vareze v Gornji Italiji, da je v tamošnji tvornici eksploziv nastala strahovita eksplozija, ki je porušila skoraj vso tovarno. Dosedaj so izkopali izpod ruševin 55 strašno razmrcvarjenih trupel. Nad 100 delavcev še pogrešajo. Tovarna je zadnje čase izdelovala samo bombe. Zaposlene so bile po večini ženske.

Enajst milijonom ljudi grozi smrt od lakote

Šanghaj, 28. julija. n. Iz poplavljenega ozemlja v pokrajini Šantung prihajajo vedno bolj strašne vesti. Povodenj traja sedaj že nad mesec dni, a vode še vedno naraščajo. Po dosedanjih podatkih so poplave na Kitajskem zahtevale že okrog 400.000 smrtnih žrtev. Ne glede na strahovita pustošenja, ki jih je povzročila poplava že dosedaj, pa grozi sedaj še lakota. Enajst milijonov ljudi je ostalo brez vsega in je odvisno od podpore. Če ne bo v najkrajšem času prišla pomoč, je večina teh ljudi obsojena na smrt od lakote. Begunci iz poplavljenega ozemlja so že tako izstradani in onemogli, da jih na tisoče in tisoče leži ob cestah in ne morejo več dalje. Če bo voda še dalje naraščala, bodo vsi ti ljudje našli strašno smrt v uničujočih valovih.

Protinemške demonstracije v Newyorku

New York, 28. julija. AA. Snoči so se v newyorški luki pripetile demonstracije o priliki odhoda nemškega prekooceanskega parnika »Bremena«. Demonstracije so povzročili komunistični elementi. Trem osebam — vse tri so izsledili in jih aretirali — se je posrečilo polastiti se zastave parnika in jo med vzklikanjem demonstrantov vreči v vodo. V pristanišče je takoj prihitelo 200 redarjev in okoli 100 agentov, ki so zelo energično razganjali demonstrante. Iz njihovih vrst je padlo več revolverskih strelov na policiste in se zdi, da je več oseb ranjenih. Aretirali so več potnikov tretjega razreda z »Bremena«, ker kaže, da so bili tudi med njimi udeleženci teh demonstracij.

Vse kaže, da je bil ta napad temeljito pripravljen. Demonstranti so peli internacionalo in vzklikali: »Dol Hitler!« Takoj ko so demonstranti vrgli zastavo v vodo, je posadka parnika spustila čoln in rešila zastavo. Nato so jo ponovno razobesili med predpisanimi pozdravi in med petjem himne. Razen državne zastave so nato razobesili še nacionalno socialistično s ključkastim križem. Parnik je nato odplul z razmeroma neznatno zamudo.

Izgon inozemskih rovarjev proti državi

Beograd, 28. julija. AA. Novinar Gaston Charon, urednik Aleksander Urines, vseučiliški asistent Franco Perain iz Pariza, francoski državljani, odvetnik Morice Beble iz Bruslja, belgijski državljan, Marjan Krujič rodom iz Hreljina v sušaškem srezu, kanadski državljan in Horšič Simon iz Ruča v srezu Veliki Gorici, ameriški državljan, so prispeli 22. t. m. iz tujine v našo državo preko Rakeka. Po prihodu so takoj stopili v zvezo z nekimi komunističnimi in nekimi drugimi defetističnimi elementi, od katerih so dobili neresnične podatke o kaznencih v naših zaporih in kazenskih zavodih. Te podatke so nameravali publicirati in na njih osnovi začeti tendenciozno akcijo proti našim notranjim prilikam. S takim nedopustnim početjem so se omenjeni tujci pregrešili proti našemu gostoljubju, ki jim je bilo izkazano v naši državi. Ker je imela njihova akcija namen kompromitirati ugled naše uprave in naše zakone ter humanitarno skrbstvo za kaznence, jim je bilo kot nezaželjenim tujcem odpovedano gostoljubje in so včeraj zapustili našo državo.

Pariški »Oeuvre« je objavil včeraj vest, da je bilo več tujcev, med njimi dva ameriška državljana, v Jugoslaviji aretiranih, še preden so prišli v Beograd. Ta vest je izmišljena, ker ni bil niti eden izmed navedenih prijet.

Konferenca medparlamentarne unije

Bruselj, 28. julija. AA. Včeraj se je začela medparlamentarna konferenca. Za predsednika konference, ki se je udeležujejo delegati okoli 20 držav, je bil izvoljen g. Carton Ivartes. V splošni debati, ki se nanaša na delovanje medparlamentarne unije, je francoski prosvetni minister g. Mario Roustan poudarjal miroljubni duh te unije. Predsednik rumunskega parlamenta Saveno je poudaril potrebo po okrepitvi ugleda Društva narodov. Švedski senator Pabli je izrazil začudenje, da vidi na konferenci zastopnike držav, kjer ne poznajo več parlamentarnega režima. Napovedal je namero več delegatov parlamentarnih držav, da stopijo v energično borbo zoper predloženo resolucijo, ki zagovarja toleriranje avtoritativnega režima, ki zmanjšuje prerogative parlamenta.

Podržavljenje rudnikov v Italiji

Vsi premogovniki pridejo pod državno kontrolo, da bi se na ta način zasigurala dobava premoga za železnice in parnike v primeru vojne

Rim, 28. julija. n. Včeraj se je vršila tukaj konferenca zastopnikov vseh premogovnikov, ki so na ozemlju Italije. Konferenco je sklicala italijanska vlada v svrho reorganizacije premogovne produkcije. Italijanska vlada stremi za tem, da dobi v svoje roke vso kontrolo nad premogovno proizvodnjo. V kakšni obliki namerava italijanska vlada izvajati to kontrolo, še ni povsem jasno, izgleda pa, da pripravlja podržavljenje vseh rudnikov. V političnih krogih ne dvomijo o tem, da je ta načrt italijanske vlade v resni zvezi z nameravano akcijo proti Abesiniji, ker si hoče italijanska vlada na ta način zasigurati potrebne količine premoga za železniški in parniški promet.

Irska hoče biti samostojna

De Valera namerava na jesenskem zasedanju parlamenta spremeniti ustavo in Irsko docela ločiti od Anglije

London, 28. julija. AA »Sunday Dispach« je objavil danes daljše poročilo o novih ustavnih reformah, ki se pripravljajo v Irski. List napoveduje, da bo de Valera v kratkem predložil irskemu parlamentu dva zelo važna zakonska načrta. Prvi se bo nanašal na ukinitev funkcije glavnega guvernerja v Dublinu, ki je po svoji kompetenci in funkciji izključno osebni predstavnik angleškega kralja. Po drugem predlogu se ima revidirati irska ustava. Kakor znano, je sedanja irska ustava po svojih osnovnih načelih rezultat angleško - irskega sporazuma iz leta 1921. Devalera bo zahteval od parlamenta, da se ukine ustavno določilo, po katerem morajo irski poslanci priseči zvestobo angleškemu kralju in da se iz ustave črta določba, po kateri je za nekatera vprašanja, ki so z ustavnega vidika nerešljiva, za ureditev teh vprašanj kompetenten kronski svet v Londonu.

List smatra, da bi pomenila vzakonitev teh dveh zakonskih načrtov De Valera nov korak za definitivno ločitev Irske od britanskega imperija. Zaradi teh predlogov pa irski parlament ne bo izredno zasedal, marveč mu bosta predložena ob začetku njegovega prihodnjega rednega zasedanja, ki se prične 30. oktobra t. l.

Izvenparlamentarna vlada na Nizozemskem?

Haag, 28. julija. AA. Mandatar krone prof. Aalberse je danes ves dan nadaljeval konsultacije s političnimi osebnostmi. Ni še znano, ali ima mandatar kaj upanja na sestavo nove vlade. Vsekako bo pa g. Aalberse najkasneje do penedeljka predložil kraljici Viljemini listo nove vlade, ali bo pa vrnil mandat.

Haag, 28. julija. d. Kraljica Viljemina je včeraj poverila mandat za sestavo nove vlade voditelju katoliške stranke Aalberseu, vladi v ostavki pa poverila nalogo, da začasno vodi vse posle ter da predvsem z vsemi sredstvi ohrani tečaj nizozemskega goldinarja. Ministrski predsednik v ostavki Colijn je bil pooblaščen, da v ta namen izda vse potrebne izjemne odredbe. Aalberse je dobil mandat za sestavo široke strankarske koalicije. Njegov mandat traja dva dni. Če do drevi ne bo uspel sestaviti novega kabineta, bo dobil mandat brzkone spet dosedanji ministrski predsednik Colijn.

Haag, 28. julija w. Vodja katoliške stranke prof. Alberse s pogajanji za sestavo vlade ni imel uspeha in je snoči vrnil mandat. Zdi se, da se tudi v prihodnjih dnevih ne bo posrečilo sestaviti vlade, kako da so politični krogi zmerom bolj mnenja, da se bo morala sestaviti izvenparlamentarna vlada, ki ji bi načeloval odstopivši ministrski predsednik Colijn. Splošno menijo, da bi takšna vlada dobila v parlamentu veliko večino.

Minister Janković na Bledu

Bled, 28. julija. p. Minister brez portfelja Djura Janković je davi prispel na Bled, kjer bo ostal več dni.

Novi italijanski poslaniki

Rim, 29. julija. AA. Izšli so odloki o diplomatskih premestitvah. Za italijanskega poslanika v Atenah je imenova Rafaele Boscarelli, dosedanji ravnatelj oddelka v zunanjem ministrstvu. Dosedanji poslanik v Bernu Marchi je imenovan za poslanika v Santiagu; poslanik v Kairu Pagliano je premeščen v zunanje ministrstvo, za poslanika v Stockholmu je imenovan dosedanji ravnatelj oddelka zunanjega ministrstva Soragna, dosedanja poslanik v Atenah Derossi del Lion Nero je premeščen kot generalni konzul v Tanger, dosedanji poslanik v Mehiki Villa Nova v zunanje ministrstvo, za poslanika v Tallinnu pa je imenovan Meriaglio.

Kongres komunistične internacionale

Moskva, 28. julija. g. Včeraj popoldne je bil otvorjen VII. svetovni kongres komunistične internacionale, na katerem je zastopanih 25 držav. Pojav Stalina je izzval med zborovalci burne ovacije. Kongres je otvoril vodja nemške komunistične stranke Viljem Piek. V predsedstvo je bilo izvoljenih 42 komunističnih prvakov.

Kako so nekateri postali milijonarji

Najhitreje obogati človek, če podeduje lepo premoženje ali če zadene v loteriji velik dobitek. Ampak tudi izumi prinesejo čedno premoženje, zlasti taki, ki so epohalnega pomena za človeštvo. Vendar je mnogo izumiteljev, ki niso izumili nič česar takega, pač pa samo praktične malenkosti, s katerimi so si zaslužili lepo imetje. Tako na primer je neki Palmer iz Baltimora izumil zapiralno pripravo pri steklenicah za pivo in sodavico in si s tem pridobil ogromno premoženje. Neki drugi Američan je ravno žensko lasno iglo nadomestil z valovito in dal ta »izum« patentirati. Postal je s tem bogatin. Enako je uspel Američan, ki je konec svinčnika opremil s koščkom radirke. Dalje tisti, ki je na sprednji del podplata otroških čevljev pribil košček železa, da se niso tako hitro pokvarili. In še tisti, ki je izumil majhno sponko, da se z njo vrvice pri čevlju niso odvezovale. Vsa premoženja teh izumiteljev pa so bila še majhna v primeru s tistim, ki si ga je pridobil neki Adams, ki je prvi izumil gumi za žvečenje. Da se izkoristijo tudi izumi, so seveda potrebni gotovi ugodni življenski pogoji, hkratu pa jih mora izumitelj znati obrniti v denar.

Kupuj domače blago!

Ljubljanska nedelja

Ljubljana, 28. julija.

Že so se bali Ljubljančani, da bo tudi današnja nedelja kakor prejšnje tri pokvarjena. V soboto so kar trumoma hodili na opazovanje in oprezovanje k vremenski hišici v Zvezdo. Popoldne se je bilo pooblačilo, nekajkrat je tudi zagrmelo. Toda: veliko grmenja, malo dežja. Ostali smo brez vlage, ki pa bi bila zelo potrebna, saj poka zemlja in kaže globoke brazde celo na Barju, kjer je vedno dosti vlage. Barometer je ostal kar na solidni višini in davi se je znašla Ljubljana na vse zgodaj v objemu megle, ki je vedno dobro znamenje za lepo vreme. Že okrog 8 se je megla dvignila in dobili smo najlepši dan, pravo zlato poletno nedeljo, kakor so si jo pač zaželei vsi, ki so hoteli izkoristiti dan v sončni prirodi. Kaj bi bilo čudno, da je bil natrpan jutranji izletniški vlak. Poleg običajnih izletnikov je potegnil tudi mnoge na Vršič, kjer je ob 10 darovat prota Budimir liturgijo pri ruski kapelici pod Gozdom v spomin na nesrečne Ruse, ki jih je pobral plaz med svetovno vojno in ki so postali žrtve avstrijske tiranije.

Sava je imela danes rekorden obisk. Saj je letos ob dolgotrajnem lepem vremenu nenavadno topla, poleg tega tako bistra in čista, da je res užitek udajati se njenim mehkim valovom. Od Ježice do Tomačevega in še naprej je na obeh bregovih kar mrgolelo zagorelih kopalcev, brhkih kopalk in vedno neugnane mladine, ki je čofala po vodi, bila žogo in se udajala drugim poletnim radostim. Že dopoldne je bilo živo, a popoldne so prihajale kar cele trume, cele rodbine z vozički in z razno potrebno, pa seveda tudi nepotrebno prtljago. Na stotine kopalcev so pripeljali vlaki; da pa so si tudi šoferji autobusov zadovoljno meli roke, je razumljivo.

Popoldanski kopalni vlak na Soro je pa kar težko sopihal — toliko so mu namreč naložili bremena. Sora ima pač tudi mnogo prijateljev in oboževateljev, zlasti je pa mnogo takih, ki si hodijo v njen obrežni pesek revmo preganjat. Na Ljubljanici so bili danes mobilizirani vsi čolni in pri Tinci je bilo živahno, da gospa skoraj ne pomni tega. Solidnejši meščani so pa ostali na Iliriji, kjer je zanje vendarle najlepše.

Na svojem letnem telovadišču na Prulah je priredil Sokol II. veselico, ki jo je krstil za Šentjakobski sejem. Spričo vročega dne se je prireditev pričela šele okrog 17, a zabava se je začela razvijati šele proti večeru, ko so se v mesto vračale trume ohlajenih kopalcev.

Kronika beleži zaenkrat naslednjo hudo nezgodo: Zidarski pomočnik Janez Zupančič iz Starega trga, je doma popravljal staro pištolo, za katero pa ni vedel, da je nabasana. Nenadno se mu je orožje sprožilo in krogla ga je zadela v trebuh. Hudo ranjenega so danes dopoldne prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer so ga operirali. Njegovo stanje je resno.

V začetku avgusta prememba vremena

Minil je sveti Jakob, znamenje največje vročine, višek poletja. H koncu se nagiblje julij in kmalu bomo prestopili v zadnjo tretjino poletne dobe.

Reči moremo in moramo, da je bil letos junij najbolj poletni mesec. Nele da je takrat vročina dosegla višek, marveč so se tudi najbolj trdovratno vrstili vroči in suhi poletni dnevi, ki jih niti za kratek presledek ni motilo slabše, kaj šele deževno vreme. Julij je bil že nekoliko drugačen manj vroč, pa tudi manj trdovratno solnčen. Nekajkrat so se uvrstili vmes dnevi s hladom in dežjem, ki je rešil polje, travnik in pašnik že prav hudo pritiskajoče suše. Temu značaju je ostala zvesta tudi druga polovica meseca, ki je bila prav tipično poletna. Mogočen azorski anticiklon se je bil razširil preko Francije, Španije in Anglije še v sred jo Evropo, ter je s tem zagotovil vsej manjši južno zapadni polovici naše celine solnčno vreme. Na severu in vzhodu je ostalo stanje z nižjim zračnim tlakom. Tamkaj gospodujejo depresije, ne sicer velike in močne, a vendar dovolj založene s spremenljivimi elementi, s hladom, oblačnostjo in dežjem. Rusija je spričo tega imela letos jako malo vročine. Prevladujoči vetrovi od severozapada zanašajo hladen oceanski zrak prav do Črnega morja in do spodnje Volge.

Tudi mi v Podunavju in ob Alpah, kjer smo v obrobju anticiklonskega področja, imamo pretežno zračni tok od severozapada. Ta zračna struja nam zagotavlja pretežne mirno, zelo suho in solnčno vreme, toda ne kaj prida vroče, zakaz zrak, ki nam prihaja s severnega Atlantskega oceana, je razmeroma hladen in se po poti do nas ne more znatneje segreti. Prožile so se spračo tega le prav majhne vročinske nevihte, ki so mogle dati le nedolžne plohe. Samo dvakrat se nam je približala prava depresija, ki se je zasukala k nam od skandinavsko ruske poti. Obakrat, to je prejšnji petek in ponedeljek, se nam je hkrati z dežjem naklonil tudi osvežujoči hlad, kakor so ga na severu in vzhodu deležni domala ves čas.

Doba sedanjemu vremenskemu značaju poteče z zaključkom julija. Pričakovati nam je, da se bo s prehodom v avgust vreme krepkeje spremenilo.

Ne kotalite kamenja!

Kamnik, 28. julija.

»Jutro« je danes kratko poročalo o nesreči, ki se je primerila 77 letnemu Lovrencu Kemperlu iz Gornjih Stranj. Bilo pa je napačno navedeno, da je pasel čredo svojega sina in da mu je, ko je hotel pokositi neko travo, menda postalo slabo, da je omahnil in padel po skalovju. Kakor se je dognalo, se je usodni dogodek primeril takole:

Stari Kemperle je kosil travo nad Konjsko planino. Neki otroci pa so po bregu valili kamenje in velik kamen je zadel Lovrenca Kemperla, katerega je spodbil, nakar mu je drugi kamen še prebil lobanjo. Ko so starčka pripeljali v Kamnik, mu je nudil prvo pomoč dr. Polc, ki je ugotovil da so poškodbe zelo resne, nakar so reševalci prepeljali starčka v bolnišnico. Dogodek je dovolj svarilen za starše in vzgojitelje, da pouče otroke, naj v planinah nikar ne kotalijo kamenja.

Graški Slovenci zvestemu tovarišu

Gradec, 28. julija.

V soboto je bil, kakor je »Jutro« danes že beležilo, na graški univerzi promoviran za doktorja vsega zdravilstva g. Dušan Kunej od Sv. Petra pod Sv. gorami. Z njim izgubita graška »Čitalnica« in akademsko društvo »Triglav« svojega najmarljivejšega člana, ki se ni udejstvoval samo v ozkem društvenem krogu, marveč je nastopal tudi pri mednarodnih akademskih prireditvah. Bil je vselej pripravljen priskočiti na pomoč tudi pri bratih Čehih, ki so ga kaj radi vabili in so ga vsakikrat, kadar je odpel nekaj slovenskih pesmi, nagradili s toplim aplavzem. Ooveč bi bilo ponovno naštevati laskave kritike graškega časopisja, ki ni štedilo s priznanjem ob javnih nastopih g. dr. Kuneja. Sodeloval je tudi pri vseh prireditvah in koncertih, ki jih je aranžiral Odbor za slabo situirane akademike na graški univerzi. Naravno, da si je pridobil simpatije široke publike, kar je najbolj dokazala ogromna udeležba uglednih družin pri njegovi promociji.

Želimo mu iz srca, da bi k enaindvajsetim nastopom, ki jih je absolviral kot solist v Gradcu, pridružil še večje število v ožji domovini, ki deloma še posna njegove lepe pevske sposobnosti. Ne dvomimo, da ga bo še v poznih letih razveseljeval pogled na krasno bronasto plaketo, ki jo je v priznanje in zahvalo prejel od graških pevskih društev. Z zadovoljstvom se bo lahko spominjal svojih nastopov v zavesti, da ni v Gradcu samo nabiral izkustev v študiju, marveč da je izpolnil tudi svojo dolžnost kot Slovenec, ko je prinašal našo lepo pesem med tukajšnje brate Čehe in med Nemce. Veselili smo se njegovih uspehov in vsem nam je dobro delo, ko smo čuli navdušeno hvalo Nemcev, ki so vedno soglasno povdarjali, da jim slovenskih pesmi ni nikdar dovolj.

Naj nam doktor oprosti, če ob slovesu pregledamo še njegovo društveno bilanco. Saj je na vse načine skušal poživljati društveno življenje med nami, da bi vsaj delno sledili v tem pogledu bratom Čehom, ki predstavljajo s svojo organizirano kolonijo v Gradcu precej važen kulturni center. Z uvidevnostjo v političnem pogledu je pripeljal vse slovenske akademike v Čitalnico, kjer so potem ustanovili pevski zbor, ki je lahko dostojno reprezentiral našo pesem. Prepričani smo, da se bodo vsi akademiki še dolgo z zadovoljstvom spominjali političnega zatišja in premirja, ki je vladalo med nami, ko nas je družilo samo geslo: Biti slovenske krvi bodi Slovencu ponos! — Da je ta kriterij v tujini edino pravilen, je dokazalo uspešno delo, ki se najbrž v Gradcu ne bo kmalu ponovilo. Ob slovesu želimo dr. Dušanu Kuneju vso srečo in mnogo uspehov na poti skozi življenje. Pri tem pa nas navdaja grenka zavest, da tako odhajajo drug za drugim in vedno ožji postaja krog slovenskih akademikov, ki so moralno podpirali slovensko kolonijo, ki bo nujno izhirala, ako ne bo novega dotoka iz domovine, kar pa bo žal zaradi gmotnih in političnih ozirov gotovo nemogoče.

Maribor preko nedelje

Maribor, 28. julija.

Množice so bile današnjo nedeljo na otoku. Množice po pohorskih in kozjaških vrhovih. Množice pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu, kjer se je danes otvarjal obnovljeni tamošnji vodovod, za kar gre prvenstvena zasluga tukajšnjima CM podružnicama in obvladovatelju »hudička« — vodarja strokovnemu učitelju Robniku, pa tudi banski upravi, od katere je sreski načelnik dr. Senekovič umel izposlovati zadevno podporo 10.000 dinarjev.

Slovo konzula inž. Ševčika

Sinoči je bil pri »Orlu« prisrčen poslovilni večer, prirejen na čast ljubljanskemu konzulu ČSR inž. Ševčiku, ki je pet let deloval med Slovenci in ki odhaja zdaj na svoje novo službeno mesto v Prago. Navzoči so bili predstavniki vseh nacionalnih in stanovskih organizacij, polnoštevilno je bila navzočna tukajšnja češka kolonijska družina ter članstvo tuk. JČ lige. Večer je s toplimi besedami otvoril vpok. min. dr. V. Kukovec, ki je pozdravil g. konzula in poudarjal slavljenčevo vneto in uspešno delovanje med Slovenci. Prisrčne so bile poslovilne besede podžupana R. Golouha kot zastopnika mestne občine, ki je naglašal moment trajnega prijateljstva s ČSR, nadalje stolni kanonik dr. Mirt, gremialni predsednik F. Pinter, prof. dr. Dolar, dr. Pivko in dr. Rapotec. Ljubeznjivo iskrene so bile zahvalne besede konzula inž. Sevčika za lep in prijateljski večer, ki mu ga je priredil Maribor. Danes dopoldne je g. konzul napravil oficielen poslovilni obisk pri mestni občini, kjer ga je sprejel podžupan R. Golouh, ter pri drugih ustanovah. Ob 11 se je g. konzul odpeljal s svojo soprogo v Ptuj.

Gostija z burnim koncem

Pri posestniku Francu Protnerju v Dragučevi pri Sv. Marjeti ob Pesnici je bila veselica. Po drugi uri zjut. je prišlo med fanti do prepira, ker so hoteli še pijače. Pričeli so razgrajati in razbijati. Hišna vrata so razbili in tudi stekla na oknih. Hišni gospodar si ni vedel drugače pomagati kakor da je šel na streho, od koder je metal opeko na razgrajače. Morali so priti orožniki, ki so vzpostavili red in mir.

Krvava nedelja

V Vetrinjski ulici je prišlo v noči na nedeljo do hudega pokolja. V neki gostilni so se fantje spoprijeli, dokler ni v krvi obžal na tleh 21-letni elektrikar Rudolf Horvat iz Cvetlične ulice z razparanim trebuhom, da so mu izstopila čreva. Smrtno nevarno poškodovanega so ga prepeljali v spošno bolnico. Storilca so aretirali. Tudi na Vodnikovem trgu je prišlo v neki gostilni do meteža. S krvavim nosom je ostal na bojišču 26-letni mesarski pomočnik Ivan Fajdiga, kateremu so reševalci morali obvezati nos. — V neki gostilni v Rošpohu je popivalo več fantov. Ko so se vračali domov, so se na poti proti Sp. Počehovi sprli in sporijeli. Nezavesten in v mlaki krvi je obležal na tleh s težkimi ranitvami na glavi in licu 21-letni pos. sin Fr. Gobec. — S presekano žilo odvodnico se je oglasil v splošni bolnišnici 25-letni delavec Srečko Škrbot. Poškodbe mu je prizadejal njegov sostanovalec z nožem.

Metropolit Dositej v Celju

Celje, 28. julija.

V soboto ob 17. je prispel iz Rogaške Slatine v Celje zagrebški metropolit Dositej v spremstvu predsednika pravoslavne cerkvene občine v Celju g. T. Lazarevića in predsednika Bratstva pravoslavnih Slovencev v Celju g. D. Zalokarja. Pred pravoslavno cerkvijo sv. Save je bil svečan sprejem ob navzočnosti predsednikov civilnih in vojaških oblastev ter velike množice občinstva. Nato so bile molitve v cerkvi. Protojerej g. Čudič je prisrčno pozdravil metropolita, nakar se je ta s kratkim govorom zahvalil.

Danes ob 9. se je pričela v nabito polni pravoslavni cerkvi svečana arhijerejska služba, pri kateri je metropolit Dositej umestil celjskega paroha g. Manojla Čuliča kot protojereja. Metropolit je v svoji zaključni propovedi pozival vernike k zvestobi ujedinjeni kraljevini Jugoslaviji in kraljevskemu domu, poveličeval je zasluge blagopokojnega kralja Petra I. in Aleksandra I. in njuno ogromno delo za narod in državo.

Službi božji je prisostvoval tudi minister vojske in mornarice armijski general g. Petar Živković, ki je prispel z avtomobilom iz Rogaške Slatine. Pri obeh svečanostih je pel zbor Bratstva pravoslavnih Slovencev v Celju pod vodstvom g. Cirila Preglja. Opoldne je bil v hotelu Evropi banket, ki se ga je med drugimi udeležil tudi ban dunavske banovine g. Vasović, s katerim se je metropolit popoldne odpeljal v Rogaško Slatino.

Žrtev streljanja s topičem

Celje, 28. julija

Danes popoldne se je dogodila pri proslavi pri cerkvici Sv. Ane na Teharjih pri Celju huda nesreča. Ko so fantje streljali z možnarji je eden prekmalu eksplodiral. Naboj je udaril v 27 letnega Avgusta Kožuha, zaposlenega v železarni v Štorah, in ga hudo ranil po obrazu in obeh rokah. Ponesrečenca so prepeljali v celjsko bolnišnico, ker pa je bila nevarnost, da oslepi, so ga nemudno z reševalnim avtomobilom prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Pojasnilo o aretaciji dveh sumljivcev

G. Milorad Ristič, lastnik menjalnice na glavnem kolodvoru v Zagrebu nam piše: V zadnjem ponedeljskem »Jutru« je bila pod naslovom »Aretacija sumljivih potnikov« objavljena vest, da sta se gg. Jovan Popović in Milorad Ristič na svojem potovanju do Ormoža sumljivo obnašala in da sta zaradi tega vzbujala pozornost železniških organov, ki so poklicali orožnike. Blagovolite resnici na ljubo objaviti naslednje pojasnilo: Navedena dva sumljiva potnika sta nameščenca železniškega radia in podjet. za izposojevanje blazinic v vlaku. Lastnik tega podjetja sem jaz. Omenjena dva sta bila poslana, da pregledata možnost izposojevanja blazinic pri direktnih vlakih na progi Kotoriba - Pragersko - Ljubljana - Rakek. Slabo orijentirana sta se oddaljila od glavne proge. Ker sta morala biti že ob desetih v Zagrebu, me je eden od njiju hotel po telefonu obvestiti zaradi zakasnitve, še posebno pa zato, ker sta s seboj imela denar, ki sta ga bila dvignila v Subotici v znesku 19.000 Din v madžarski valuti. Da tu ni bilo nikake nekorektonsti, je dokaz tudi v tem, da sta oba po legitimiranju nadaljevala potovanje brez zaprek in intervencij s katerekoli strani. Kar se pa tiče prostih voznih kart, ima podjetje do njih pravico po pogodbi z generalno direkcijo državnih železnic v svrho kontrole železniškega radia. Zadeva je torej s tem pojasnjena, a jaz sam nisem bil na tem potovanju, kakor je bilo pomotoma navedeno.

Človek in vročina

Na splošno se sodi, da človeško telo z velikimi težavami prenaša vročino. Vendar ni čisto tako. V Afriki, najtoplejši celini, ni temperatura 50 stopinj C nič nenavadnega. Znani raziskovalec Livingstone je bil že zelo vesel, ko je imel januarja opoldne v najhladnejši senci samo 38 stopinj Celzija.

V srednji Avstraliji je potovalec Adams ugotovil v opoldanski senci toploto 45 do 47 stopinj Celzija. Potniki na parnikih ki vozijo po Rdečem morju in skozi Perzijski zaliv, doživljajo silno vročino, dostikrat do 60 stopinj kljub uporabi najboljših ventilatorjev. Še mnogo večja je seveda vročina pri ladijskih kotlih.

Človeško telo pa je zaščiteno pred dotiko z dobrimi prevodniki toplote in tako lahko prenaša veliko vročino. Poizkusi angleških učenjakov Bladgena in Cehantreya so dokazali, da zdrav človek prenese brez škode temperature, ki so višje od vrelišča vode. Že slavni Tyndall je ugotovil, da toplota ali bolje rečeno vročina ne poviša toplote človeškega telesa. Izpremeni se samo agregatno stanje, vročina, ki je odveč se izrabi in izpremeni v delo — stiskanje vode skozi luknjice kože. S tem se toplota, ki je odveč, odstrani iz telesa, ne da bi telesu škodovala.

Skrbi za ogrožene brate — bodi Cirilmetodar!

Turnir v waterpolu za Klebelsbergov pokal

Hud poraz jugoslovenske reprezentance v Bruslju

Bruselj, 26. julija.

Reprezentanca Jugoslavije, ki jo tvori »Jug« iz Dubrovnika z edinim tujim igralcem Mohovilovićem od »Jadrana« iz Splita kot rezervo (vratar) je prispela v Bruselj še v ponedeljek 22. t. m. svečer iz Magdeburga. Z istim vlakom so prispeli tudi Madžari. Do turnirja, ki se je pričel šele včeraj, je bilo torej dovolj časa za odmor po skoraj 12-urni vožnji. V torek in sredo so vsi waterpolisti trenirali v kopališču »Solariumu«, kjer se vrši turnir. Kopališče se niti iz daleka ne more primerjati z ilirijanskim in je v primeri z njim naše naravnost luksuzno. Tik do bazena je sicer mala trata ter na južni strani terase za tribune, vse to pa ni nič kaj velemestno. Ljubljančani so lahko ponosni na kopališče »Ilirije«!

Trening v Magdeburgu z waterpolisti »Schwimm-Cluba Magdeburg von 1896« je bil za reprezentanco res koristen in brez tega bi se nedvomno še bolj očitno odražalo število golov na turnirju — nam v slabo. Zadnji dve tekmi v Magdeburgu — prva 20. t. m., ki se je končala neodločeno 3 : 3, in druga 21. t. m., katero smo izgubili z 4 : 1, sta pokazali, da »Jug« sicer prihaja polagoma v staro formo, vendar pa še ni tisti kakor lani na evropskem prvenstvu. A nadomestiti izgubljeni trening je nemogoče.

Po treningu v Bruslju se fantje niso nič kaj izkazali niti v plavanju, niti v tehniki, niti v streljanju samem, še manj pa v skrivanju foulov. In slednje bo za nas usodno.

★

Včeraj, v četrtek, je bil prvi dan turnirja, za nas usoden. Končal se je z neverjetnim porazom, katerega se niti najhujši črnogledi niso nadejali. Teši nas, da so tudi Nemci odpovedali in izgubili nasproti Švedom s 5 : 3. Favoriti — nam so v splošnem pripisovali tretje mesto — so imeli svoj črni dan, debelo pomazan s smolo.

Po otvoritvenih ceremonijah z odhodom vseh reprezentanc okoli bazena in po govorih se je pričelo igranje. Prvotno je bilo mišljeno, da se otvoritve same udeleži belgijski kralj Albert s kraljico, pa sta se premislila, in prispela šele k drugi igri, pol ure kasneje (Belgijci : Madžari) — »drukat« za svoje.

Francija : Jugoslavija 5 : 0 (4 : 0)

Točno ob 6. uri se predstavita sodniku Nemcu Hofmannu moštvi: Jugoslavija: Fabris, Samardžić, Cvijetković, Dabrović, Bibica, Ciganović, Staudinger. — Francija: Delport, Buteel, Lambert, Busch (rezerva za nenadno obolelega slovitega Padau-ja), Cuvellier, Diener, Cuvilly. Potek igre je bil v kratkem naslednji:

Ciganović starta ter poda obrambi, a ta takoj poda v napad, toda podajanje naših je zelo netočno in nezmiselno, tako da Francozi kmalu preigrajo naše in Diener ostro, toda previsoko strelja. Dabrović vodi nato žogo, a namestu da bi jo oddal, mu jo ponovno vzame Diener. Oster strel v naš gol. Samardžić zagreši foul nad Cuvellierjem, ki poda Cuvillyju in ta pošlje žogo v mrežo. 1 : 0 za Francoze. — Spet dobi Ciganović žogo, naši napadajo, a Dabrović tako nespretno poda Staudingerju, da ta ne more več izkoristiti prilike, ker že na njem visi Lambert. Spet poskušajo naši: Staudinger poda Ciganoviću, toda ta strelja naravnost v vratarja. Francozi prihajajo vedno bolj v premoč. Preden se Fabris zave, strese žoga mrežo: Busch ostro strelja in Cuvellier usmeri — 2 : 0 za Francoze. — Spet dobi Luka žogo, a Francozi jo spet prevzamejo in napadejo. Pred našim golom nastane gneča in Cvijetković hoče rešiti ter podati vratarju, a si sam zabije gol. — 3 : 0 za Francoze. Naši so bolj in bolj presenečeni, med seboj se že prerekajo. Spet sledi napad za napadom s strani Francozov, a Cvijetković si pomaga s fouli, katere sodnik dobrohotno spregleda, ker so itak Francozi v veliki premoči. Diener in Cuvilly skušata doseči gole, a topot uspe Fabris, ki se je malo prebudil. Sledi naš napad. Dabrović poda Staudingerju in ta Bibici, ki vodi dalje žogo, namesto da bi oddal ugodno plasiranemu in nekritemu Ciganoviću. Francozi izvedejo protinapad in Diener, ki je že itak nevaren, ostane nepokrit, strelja iz sredine Fabrisu mimo glave v gol — 4 : 0 za Francoze v prvem polčasu.

V drugem polčasu dobi spet Luka prvi žogo. Francozi takoj navale na naše in pred golom nastane gneča. Samardžić hoče odbiti Buschevo žogo, a mu uide preko. Kot, ki ga naši srečno izpeljejo ter napadejo v protinapad, a nesrečni Dabrović strelja od Ciganovića podamo žogo v prečko. Francozi divje napadajo in spet se posreči Cuvellierju doseči gol — z levico — 5 : 0 za Francoze. V obupanosti skušajo naši doseči vsaj častni gol. Napadajo in Bibica da »dopler« Ciganoviću, ki pa usmeri desno, tik izven gola. Naši poskušajo, a njihova kombinacija je brez vsakega premisleka in tako zamudita Bibica in Dabrović izredno priliko. Francozi napadajo in Diener ostro strelja — Fabrisu v nos — in z žogo pobegnejo naši pred francoska vrata, a ugodno situacijo »zapaca« Ciganović, ki strelja branilcu Lambertu v glavo. Istotako strelja Staudinger od Samardžića podano žogo vratarju naravnost v roke in Dabrović slabo odda žogo Ciganoviću, ki se ne more otresti Lamberta. Naš napad je odbit — sodnik odpiska — rezultat 5 : 0 za Francoze.

O našem moštvu se ne da nič drugega povedati, kakor da je slabo, pod kritiko. Izpolnjujejo se domneve, ki so se pojavljale že doma: ali je »Jug« sam opravičen brez znatnih ojačenj predstavljati inozemstvu reprezentanco v waterpolu? V tej tekmi so odpovedali vsi brez izjeme, ter pokazali, da sploh nimajo smisla za preudarno igro. Podajali in dodajali so žogo na slepo, in če je kdo streljal ni uspel, ne morda toliko zaradi francoskega vratarja, marveč zaradi strelov v prečko. Če je to smola, je vprašanje. Menda se taki netočnosti reče — neznanje. Fantje sami so osupli nad rezultatom in obetajo jutri, v tekmi s Švedi — ki pa so Nemce premagali s 5 : 3! — opravičenje renomeja jugoslovenskega waterpola. Bomo videli!

Francozi nasprotno so bili dobri, ves čas v premoči. Izkazal se je posebno napad s Cuvelierjem in Dienerjem na čelu. Oba, nevarna strelca z zadostno brzino, sta često pobegnila in ostala nepokrita in sta te prilike vedno izkoristila v vseh položajih blizu in oddaleč, kakor so jih sproti ustvarjali Francozi. Rezerva Busch je bil vedno na mestu, ter je Padouje, ki se sicer ne more več smatrati za najboljšega, tehničnega igralca, ki pa zna ustvarjati ugodne situacije ter razumno podaja, — dobro nadomestoval. Francozi so se nam za lanski poraz na evropskem prvenstvu v Magdeburgu 2 : 1 temeljito osvetili. Najbrž se niti sami niso nadejali takega uspeha. — Sodnik Hofmann je bil dober.

Madžarska : Belgija 5 : 5 (4 : 3)

Malo pred to tekmo je prispel belgijski kralj Albert s kraljico Astrido in sta oba z zanimanjem sledila tekmi. Sodniku Green-u (Anglež) se predstavita moštvi:

Madžarska: Brody, Homanonay, Sarkany, Halassy, Brandy, Nemeth, Boszy. Belgija: Disy, Stoelen, Van Gheem, Isselè, Coppieters, Blitz, Depauw.

Takoj v začetku preidejo Belgijci v napad, ki ga madžarska obramba ustavi, a Belgijcem vendar uspe že v drugi minuti doseči vodstvo po Depauw-u, 1:0. Zdaj navale Madžari in Boszy ostro strelja, a žoga se odbija ter jo Halassy pošlje v gol. 1:1. Isselè poskuša srečo s silnim šutom s sredine, ki gre tik nad prečko. V 7. minuti strelja kljub očitnemu foulu med Stoelenom, ki ga sodnik noče videti, drugi gol za Madžare. Slednjič sodnik izključi še Homanonaya, ker je nemoteno zadrževal Belgijce, ki izravnajo 2:2. V 12. minuti doseže Brandy 3. gol, sodnik zatem ponovno izključi Homanonaya ter Coppieters izravna 3:3. V 17. minuti dosežejo Madžari z »doplerjem« Brandy-Nemeth 4:3. Polčas.

Že v prvi minuti doseže Brandy z golom 5:3 za Madžare, a v drugi minuti zmanjša Isselè na 5:4. Brandy popolnoma nepokrit strelja in doseže v 4 minuti 6:4 za M. Halassy v 5. minuti poviša na 7:4 in v 8. minuti še Boszy na 8:4. Belgijci srdito napadajo in dosežejo v 9. minuti s Coppietersom 5. gol. V 11. minuti strelja spet Nemeth in doseže 9:5 za Madžare.

Madžari so po svoji stari navadi igrali zelo surovo. Vse njihove foule je nemogoči sodnik Green, Anglež, spregledal ter pomagal dejansko tem do zmage, dočim so jo zaslužili Belgijci, ki so bili trdno prepričani ,da premagajo Madžare in ostale ter postanejo prvaki. Pod objektivnim sodnikom bi jim to pot proti Madžarom uspelo, ker so bili mnogo boljši od njih.

Švedska : Nemčija 5 : 3 (4 : 1)

Par minut za tem se predstavita sodniku Simku (Madžaru) moštvi:

Švedska: Nauman, Persson, Berg, Sandström, Svensson, Lindzen. Nemčija: Klingenburg, Döpper, Schürger, Gunst, Schwartz, Schwenn, Schultze.

Takoj v prvi minuti iznenadi Nemce Sandström s strelom 1:0 za Švede. Nemci se ne morajo znajti in to jih takoj v drugi minuti stane spet gol — 2:0 za Švede, ki ga doseže Lindzen s krasnim strelom iz 20 metrov. Nemcem ne gre in ne gre, napad je slab. Schwenn »natepava«, Schultze nekam pod vodo leze in podaja nezmiselno, a ne Schwartzu, ki je često prost, a brez žoge. Obramba je sploh odpovedala z golmanom vred in tako že v šesti minuti Sandström spet pobegne Döpperju in doseže tretji gol. Sodnik izključi Švеda Perssona zaradi surovosti nad besnimi napadi Nemcev, a še ne gre Nemcem. Šele ob koncu 8. minute doseže Schwenn edini dol. 3:1. A v 9. minuti spet iznenad Lindzen nemškega vratarja s strelom na 20 metrov daljave. 4:1. Polčas.

V začetku poskušajo Nemci, a jih Švedi zavrnejo. Nemški napadi so vedno češči in nevarnejši in Švedi si rešujejo situacijo s fouli, a kmalu sodnik izključi Perssona in sodnik določi štirimetrovko, s katero doseže Schwenn drugi gol za Nemce. Nemci še niso obupali. Napadajo in nenadno uspe Schultzu odtrgati se od Lindzena ter zviša na 4:3. Nemci hočejo izravnati, pritiskajo na vse pretege, Švedi zavlačujejo. Po nevarnem napadu na nemška vrata izključi sodnik Gunsta, a Sandström doseže v 11. minuti 5:3 za Švede.

Nemci, ki so si bili svesti zmage, kokor mi, so popolnoma zatajili in razočarali. Nasprotno so pokazali Švedi neverjetno brzino ter umevanje izkoriščanja situacij. Bili so tehnično in taktično boljši ter so res zaslužili zmago.

V SOBOTO — DRUGI PORAZ

Bruselj, 28. julija.

Včeraj so bile na mednarodnem waterpolo-turnirju za Klebelsbergov pokal odigrane tri tekme. Rezultati so bili naslednji:

Madžarska : Francija 9 : 3
Nemčija : Belgija 5 : 3
Švedska : Jugoslavija 3 : 1.

Jugoslovenska reprezentanca je igrala včeraj že precej boljše kot proti Francozom, vendar odličnim Švedom ni mogla do živega. Gol za Jugoslavijo je zabil Samardžić.

Kristof.

Sportna nedelja

Velik dan za Primorje

ki je zasluženo iztrgalo Jugoslaviji obe točki — BSK je na poti v ospredje

Ljubljana, 28. julija.

Današnji spored v državnem nogometnem prvenstvu je obsegal popoln spored, torej pet tekem ki so bile enako važne za vsako moštvo, v vrhu ali spodnjem delu tabele. Glavna pozornost je veljal tekmama v Zagrebu in Ljubje veljala tekmama v Zagrebu in Ljubvostjo računali z zmagami favoritov. Morda že dolgo ni prvenstveni spored tako nazorno pokazal, da je žoga okrogla in so vsa upanja za igre ž njo več kot problematična, kakor danes.

Največje presenečenje je ustvarilo Primorje, ki je iztrgalo Jugoslaviji obe točki in si s tem odprlo možnost za nadaljnje račune glede obstanka v ligi. Presenetljiv je tudi neodločen rezultat v Zagrebu, ki je stal Haška dragocenega točko v korist velikega favorita BSK. Beograjska kluba sta na domačih tleh beležila le delen uspeh. BSK je z lahkoto odpravil osiješko Slavijo in se krepko zamahnil proti vrhu, Bask pa je moral na domačih tleh pustiti obe točki Sarajevčanom in je zlezel s tem na nevarno predzadnje mesto.

Kolo se še vrti, od nedelje do ned. bolj zagonetno, toda za prihodnjih 7 dni je slika tablice naslednja:

Hašk	16	8	4	4	31:27	20
BSK	15	9	1	5	43:22	19
Jugoslavija	14	8	2	4	33:20	18
Concordia	15	5	6	3	29:19	18
Hajduk	16	6	4	6	45:27	16
Gradjanski	13	7	2	4	23:19	16
Slavija (S)	16	7	1	8	23:32	13
Primorje	16	4	4	8	18:39	12
Bask	15	4	3	8	33:42	11
Slavija (O)	16	3	3	10	19:50	9

Primorje : Jugoslavija 3 : 2 (2 : 1)

Za nogometno tekmo je bilo vroče julijsko vreme prelepo, mnogi so pohiteli na Savo in drugam v vodo s trdnim namenom, da se bodo do tekme vrnili; pa jih je sonce premotilo in so čakali na rezultat v vodi. Samo okoli 1500 ljudi je gledalo tekmo, spričo njene važnosti, predvsem pa glede na vseobčne zanimanje za tekmo mnogo premalo.

Vsem, ki niso prišli, je lahko dobesedno žal. Zamudili so redko priliko, da bi videli ljubljansko moštvo z vso dušo, z vsem elanom, skratka v brezprimernem poletu pri delu, ko je vsak posameznik od prvega do poslednjega piska bil pri stvari s krepko voljo in z edinim ciljem pred seboj: z m a g o !

Ne gre toliko za točke. Sicer so važne tudi te, s stališča tekmovalne tehnike je prirastek dveh točk velika vrednost. Važno je predvsem nekaj drugega. Že v predrecenzijah je bilo omenjeno, da prihaja v Ljubljano prvi pretendent za naslov državnega prvaka. In to moštvo so naši dobesedno potolkli, zmrvili so njegov tehnični mehanizem in mu z neodoljivo voljo in silnim hotenjem vsilili rezultat, ki še zdaleka ne kaže prave slike obojestranskih sil. Z našega lokalnega vidika je torej važno, da so črno-beli gladko premagali morda najresnejšega tekmeca za prvo mesto v nogometu in da so dosegli ta uspeh v slogu, ki je v čisti opreki s splošno razširjenim nazorom, češ,

»Kranjc ni za nogomet«.

In vendar!

Sicer pa da se vrnemo na že utrto stezo poročevanja:

Primorje: Logar - Hassl, Bertoncelj I. - Zemljak, Slamič, Boncelj - Janežič, Pupo, Rudi, Bertoncelj II., Uršič.

Jugoslavija: Plac - Stokić, Lukić - Paunović, Lojančić, Kostić - Milošević, Milanović, Marković, Sekulić, Zečević.

Moštvi sta torej nastopili v najavljenih postavah, z edino izjemo v golu rdečih. Kolikor se lahko verjame vestem, je za izostankom Spasića majhna aferica. Sicer pa gre o Placu tako glas, da je glavni Glaserjev konkurent za državni dres.

Sama igra je bila

trda, žilava, borbena, prvenstvena.

Pri vsem tem strogo v dovoljenih mejah, z izjemo scene v 20. min drugega polčasa, ko je Lojančić pač sirovo napadel Pepčka, ko je že bil oddal žogo. Nastal je majhen intermezo, v katerem so Lojančiću vrnili z obrestmi, kar je bil dal Pepčku, toda sodnik je bil v tem primeru na mestu in je z energično gesto zatrl obračunavanje. Sicer pa je potekla igra v resni pravi fantovski borbi, bila je na precejšnji sportni višini, tempo pa je bil za julijsko vročino, vsaj v prvem polčasu, naravnost pretirano hiter.

Črno-beli so

prekosili same sebe.

Sicer je dala že igra s Haškom naslutiti, da bodo vzeli še preostale tekme z najresnejše strani. Napredek izza borbe z osiješko Slavijo, s katero so opravili bolj po sreči, in preko Haška, ki so mu v trdi borbi odvzeli prevažno — za oba — piko, do več ko zaslužene zmage nad Jugoslavijo, je očividen. Zdi se, da so se fantje znašli šele ob tričetrt na dvanajst, saj so dolgo dobo čepeli prav na dnu prvenstvene tablice. Sedanji uspeh nad prvim prestolničnim moštvom daje pač povod za upravičeno nado, da si bodo ostali zvesti še v preostalih dveh tekmah in pregnali obup premnogih naših prijateljev nogometnega sporta, ki so nad slovenskim nogometom že zlomili palico. Malo pozno so začeli, toda še vedno ne prepozno.

Kako so zaigrali zmagovalci . . .

Ko bi bili igrali od začetka v takem stilu, bi bili pač najmanj nekje na sredi tablice. Na višku je bila

v prvi vrsti obramba.

Bertoncelj sicer še nima čistega odbojnega strela, v razdiranju pa je bil skoro enak mojster kot njegov tovariš. Hassl je dal prav dobro partijo že proti Hašku, kaže pa, da bo šele na stara leta dosegel višek v svoji formi. Svojo igro je očistil nekdanjih nepotrebnih robatosti, start mu je enako živ kot silen, v odnosu in sigoren. Logar v golu ni imel mnogo posla, pri prvem golu je stvar nekam pomečkal, drugega ni mogel obraniti, težkih žog pa ni imel, ker ga amba ni dala nasprotniku do čistega strela.

Srednja vrsta

se je precej časa iskala in je tavala med defenzivo in potezami naprej. Sprva podajanja niso bila točna, mnogo žog je dobila nasprotna obramba, namesto da bi bile prišle do lastnega napada. Potem se je popravil napad, stvoril je kontakt z ozadjem, in stvar je šla kot po loju. Povezanost srednje vrste, ki se je odslej predala predvsem ofenzivni igri, z napadom je bila perfektna, in v neprestanih napadih se je moglo otipljivo opaziti, kako lahko tudi šibkejši napad dobro funkcionira, če ima koristno pomoč od zadaj. Dolgo dobo je bila slika ta: črno-beli krilci so bili v sredi nasprotnikovega polja, branilca na srednji črti, črno-beli napad se je sukal okoli nasprotne kazenske črte in preko nje, a vse rudeče moštvo je bilo potisnjeno v obupno obrambo.

Napad je zabil tri gole, in s tem

se je izvlekel iz afere.

Pri količkaj malo več odločnosti bi bili morali oditi rudeči v Beograd z dokaj trpkejšim rezultatom. In tega bi bila zaslužila brezprimerna požrtvovalnost črno-belega ozadja. Toda primorjanski napad je še vedno daleč od tiste probojnosti, ki ga je nekdaj odlikovala. Tokrat je igral dobro v polju. Obe zvezi, Pepček in Pupo, sta stalno držala zvezo z ozadjem, prihajala sta obrambi v kritičnih trenutkih uspešno na pomoč, žoge sta pametno delila naprej, Pepček je bil poleg vsega še dobro pri strelu in le Placova visoka kvaliteta ga ni uvrstila med uspešne strelce. Obe zvezi sta k vsemu še prevzela glavno borbo z Lojančičem nase, tako da je bil Makovec stalno čist in je lahko delil žogo poljubno, na levo ali na desno, kakor je kazalo. Od kril je bil Janežič odločno boljši, Uršič v igri zelo šibak, toda poklical je uspešno na pomoč starodavna izkustva. Vsekakor je v igri koristil Janežič mnogo več, pred golom pa je ostal Uršič stari borec.

In poraženi . .

Rdeči iz Beograda so prišli z velikim tekom za točke, toda kot borci se niso izkazali. Moštvo še dolgo ni napravilo vtisa tiste enotne povezanosti kot njegov nasprotnik. Dva igralca sta se predvsem odražala: Plac s svojim sigurnim posredovanjem, in za to mu ni manjkalo priložnosti, in z neverjetno hladnokrvnostjo, s katero je lovil visoke in nizke žoge. Poleg njega Lojančič predvsem kot tehničar. V igri pa je za Slamičem precej zaostal. Slabi pa so bili rudeči v branilcih; kateri povprečni branilec bi bil n. pr. zagrešil nerazumljivo Stokićevo napado, ki jo je Janežič s toliko prisebnostjo izkoristil za izenačenje? Precej slab je bil tudi Kostić, ki mu je Janežič nemoteno uhajal in vedno brez ovir pripravljal kritične situacije. V napadu so sodelovali igralci velikih imen: Sekulić, Zečević in še Milošević. In ta napad je gladko kapituliral pred izigrano črno-belo obrambo. Zabil je sicer dva gola, mnogo več šans tako ni imel, toda vsa njegova igra, vse pripravljalno delo za napadalne akcije niso niti od daleč kazale moštva velikega formata, ki naj bi se resno pripravljalo na prevzem prvega naslova v našem nogometu.

Če odbijemo neodločnost črno-belih pred golom, ki se ji imajo gostje zahvaliti za tesen poraz, je bila razlika med moštvom za cel razred. To predvsem v taktiki, v startu, v neodoljivi volji doseči uspeh, dočim sta si bili moštvi glede tehničnega znanja precej na ravnem.

Malo poteka

Hassl dobi prvo bitko proti Zečeviću; izbere stran s soncem v hrbtu. Zatorej otvorijo igro rdeči, toda prvi napad izvedejo črno-beli in v 2. min je samo gneča pred Placom ovira za poslednjo potezo. V 3. min piska sodnik Slamičev foul, Lojančič pošlje pred gol. Logar v startu samo oplazi visoko žogo in Milanović jo pošlje v mrežo. Prvi, zelo cenen uspeh, toda 1 : 0 za J. V naslednjih potezah se že opaža napadalni duh črno-belih in Plac je v stalni nevarnosti. V 6. min kot za Pr. Janežič ga lepo bije, toda iz njega ne rezultira nič. Od 10. do 14. imajo črno-beli tri lepe šanse, toda Plac je na mestu, ali je pa napad črno-belih neroden. Do 20. min traja silen tempo igre, ki ga diktirajo domači, potem se igra nekoliko vnese, toda domači kljub temu še vedno pritiskajo in silijo na izenačenje. V 25. min gresta dva strela na prazno Placovo svetišče, nazadnje je Uršič na strelu, tokrat ga že resno ovirajo. Naposled v 36. min že omenjena Stokićeva napaka: Pepček da Janežiču dolg predložek, ta centrira in Stokić »stopa«, pa mahne mimo stoječe žoge; v tem je že Janežič pri žogi in z neposredne bližine neubranljivo pretvori, 1 : 1 in ogromen aplavz. Kmalu se zasmeje črno-belim nov uspeh: v 40 min uprizorijo izredno lepo kombinacijo po sredi, žoga gre z noge na nogo, preko vseh ovir, tja do gola, končno predloži Pepček Uršiču pred samim golom na nogo in Plac je v drugo premagan, 2 : 1 za Pr. in bitka je dobljena! Še dve šansi imajo črno-beli do konca, tik pred koncem imajo še prost strel, toda sodnik odpiska pred izvedbo in do polčasa ni sprememb.

Ofenziva črno-belih traja še v začetku drugega polčasa, že v prvi minuti je Makovec po pregložku Pupota v čisti poziciji, toda se prepozno zave. Pr. vse preveč kombinira v kazenskem prostoru, v 6. min. doseže J. kot, potem je zopet Pr. pred golom J. mimogrede bombardira Placovo svetišče, toda vse zaman. V 14. min. odločna kombinacija Pr. pred golom, ki jo naposled Makovec zaključi in Pr. vodi 3:1. J. se zdi povsem poražena, Pr. še vedno pritiska, v 20. min. sledi že omenjena scena med Lojančičem in Pepčkom, potem v 22. min. medtem je bil Zečević zapo levi strani, medtem je bil Zečević začasno prešel v sredo, žogo dobi v čisti poziciji in neubranljivo pošlje v mrežo, postavljen je rezultat 3:2 za Primorje.

Poslej preide Pr. predčasno v obrambno taktiko, žoga roma ponovno v aut, in za dobrih deset minut pritisne J. na izenačenje. Zadnje četrt uri uberejo domači uspešnejšo taktiko: preko svoje polovice ne dajo v ostalem zavlačujejo, dovolijo pa nemoteno igro samo v nasprotnikovi polovici. Zadnji sodnikov pisk učinkuje odrešujoče — navdušenje, vihar aplavza in potem je vsega konec.

G. Bihač iz Bplita je sodil brez sporazuma, na predlog Jugoslavije. V prvem delu je često zapiskal v škodo domačih, ne da bi ob nasprotnih prilik zapiskal tudi v njihovo korist. Proti koncu je ubral za domače milejše strune. V presoji offsidov je bil do konca nezanesljiv.

Tekme za srednjeevropski pokal

V važni nogometni konkurenci srednje Evrope so se tekme najboljših moštev približale koncu. Včeraj sta bili na sporedu dve semifinalni tekmi, in sicer tretja igra med Sparto in Juventusom v Baslu ter revanžna tekma med Austrijo in Ferenczvarosom na Dunaju.

V Bazlu so Čehoslovaki ob veliki premoči odpravili italijanskega prvaka Juventusa s 5:1 (3:0). Zmaga Čehoslovakov je krepko odjeknila v vsej češkoslovaški sportni javnosti, ker je dokazala, da so Čehoslovaki lani po pravici prišli v finale za naslov svetovnega prvaka v nogometu.

Na Dunaju je Austrija zmagala nad Ferenczvarosom s 3:2 (1:1), kar pa ni zadostovalo, da bi se kvalificirala za finale, ker je bila od pretekle nedelje za dva gola na izgubi.

V finale, ki se bo igral 1. odnosno 8. avgusta v Pragi odnosno v Budimpešti, prideta torej Sparta in Ferenczvaros.

Lahka atletika

LAHKOATLETSKI MITING ZA PRVENSTVO CELJA

Celje, 28. julija.

Odbor za izvedbo lahkoatletskega dvoboja med Mariborom in Celjem je priredil danes dopoldne na Glaziji v Celju lahkoatletski miting za prvenstvo mesta Celja za l. 1935 in obenem izbirni miting za dvomatch Maribor: Celje. Sodelovali so člani celjskih sportnih klubov, člani ljubljanskega Primorja in mariborskega Železničarja in en član BSK iz Beograda. Rezultati so bili naslednji:

Tek 100 m 1. Pleteršek (Celje) 8, 2. Urbančič (Celje) 11.09, 3. Weibl (Pr.).

Tek 200 m: 1. Urbančič (C) 24.9, 2. Skok (C).

Tek 400 m: 1. Pleteršek (C) 54.8, 2. Velkavrh (C) 58.4, 3. Žgur.

Tek 800 m: 1. Goršek (C) 2.04, 2. Skušek (PR.) 2:05, 3. Cizej (C).

Tek 1500 m.: 1. Cizej (C) 4:40 tri petinke, 2. Tkalčič (C) 4:42 štiri petinke.

Tek 5000 m.: 1. Brunšek (C) 17:49.06, 2. Zunter (C) 18:14.05, 3. Grebenc (C).

Skok v višino: 1. Marek (C) 167, 2. Pleteršek (C) in Bankovič (BSK) 158.

Skok v daljino: 1. Bankovič (BSK) 6.82, 2. Stefančič (C) 6.50.

Troskok: 1. Bankovič (BSK) 13.35, 2. Pleteršek (C) 12.49, 3. Skok (C) 11.91.

Met krogle: 1. Marek (C) 11.98, 2. Bankovič (BSK) 11.64, 3. Marek (C) 11.50.

Met diska: 1. Urbančič (C) 32.64, 2. Zelen 32.32, Gujznik (Železničar) 31.77.

Met kopja: 1. Weibl (Pr.) 40.02, 2. Tkalčič (C) 38.65, 3. Gujznik (Ž) 37.97.

Stafeta 4 x 100 m.: 1. Celje 47, 2 stafeta goslov 48.9.

V Bruslju — tretji poraz

Bruselj, 28. julija.

Danes so bile na turnirju za Klebelebergerjev pokal tri tekme. Med igrami je deloma deževalo, ker je precej motilo igre.

Rezultati so bili:

Nemčija: Jugoslavija 5:1 (3:1). Nemci so igrali precej ostro, toda tudi Jugosloveni niso zaostajali v tem pogledu. Edini gol za J. je zabil Ciganovič, ki je bil pozneje tudi izključen. Prilik za gole so imeli premagani še več.

Madžarska: Švedska 5:2 (4:0)
Belgija: Francija 3:1 (1:0).

★

Poročilo o nastopih naše waterpolo reprezentance v Bruslju je na 2. strani.

PRI ZAPRTJU IN MOTNJAH V PREBAVI

vzeti zjutraj na prazen želodec čašo

prirodne **Franz Josefove** grenčice

Registrirano od ministrstva za soc. politiko in nar. zdravje S. br. 15.485 od 25. V. 1935.

Hašk : Gradjanski 2 : 2 (2 : 1)

Zagreb, 28. julija.

Današji lokalni derby za točke v državnem prvenstvu se je končal neodločeno, in sicer po splošnem mnenju po zaslugi dunajskega sodnika Rosenbergerja, ki je v zadnji sekundi pred koncem prvega polčasa odpiskal igro pred vrati Gradjanskega, ko je hip na to že obsedela žoga v mreži. Značilen je bil odmev, ki ga je imela na igrišču objava rezultatov ostalih državnih prvenstvenih tekem, med njimi je zagrebško občinstvo z velikim navdušenjem sprejelo vest o vodstvu Primorja v Ljubljani.

Goli so padali: v 8. min. po Finku za Hašk. V 17. min. je Živkovič izenačil po lepi soloakciji, v 34. min. pa je zopet Fink izkoristil hipno slabost Bratuličeve obrambe in zopet dosegel vodstvo za Hašk.

Po odmoru je v 29. min. napadel Šipoš; pri tem ga je ustavil nasprotni branilec in sodnik je prisodil enajstmetrovko, ki jo je Živkovič pretvoril v drugi gol za Gradjanskega.

Concordia : Hajduk 1 : 0 (0 : 0)

Split, 18. julija.

Zmagonosni gol današnje prvenstvene tekme med Concordio in Hajdukom je padel šele v 42. min. drugega polčasa. Moštvi sta se ves čas obupno borili za točki, kar je slednjič v zaželjenem trenutku uspelo Zagrebčanom. Tekmo je sodil g. Kalman.

BSK : Slavija (O) 5 : 0 (1 : 0)

Slavija (S) : Bask 2 : 0 (1 : 0)

Celjski nogomet

Celje, 28. julija.

Danes popoldne so Atletiki na igrišču pri Skalni kleti v kvalifikacijski tekmi porazili Krški SK 12:0 (5:0). Atletiki so bili v vsakem pogledu boljši in se ves čas prevladovali. Gostje so bili sicer požrtvovalni, a so igrali brez sistema. Tekma ni bila posebno zanimiva. Sodil je g. Vedle objektivno.

Dopoldne je SK Hrastnik v prijateljski tekmi premagal Jugoslavijo 2:1 (0:1). V predtekmi rezerv je Jugoslavija premagala rezervo Atletikov z 2:1. Na Glaziji je mladina Celja premagala mladino Primorja s 4:2 (1:0), v predtekmi pa je II. mladina Jugoslavije porazila II. mladino Celja s 3:2.

Službene objave LNP

(Nadaljevanje seje p. o. dne 24. t. m.)

Poziva se Maribor, da v roku 8 dni nakaže Iliriji 10 Din za kolke na uverenju ob priliki prv. tekme Maribor-Ilirija 28. aprila 1935.

Opozarjajo se klubi, da imajo navesti v prijavah prijateljskih tekem igrišče, na katerem se bodo tekme igrale in začetek tekem, sicer se tekme ne bodo odobrile, odnosno se bo proti klubom postopalo.

Verificirajo se s pravico nastopa 3. avgusta t. l. za Krški SK Cerjak Vinko; s pravico 3. avgusta za mednarodne, 24. oktobra za prijateljske in 24. januarja 1936 za prvenstvene tekme za Čakovečki SK Krčmar Stjepan, za Dravo Preac Ivan, za Železničarja Knezer Ivan, za Litijo Kraiger Henrik, za Rapid Heber Herbert.

Pozivajo se klubi, da pošljejo takoj podsavezu savezne izkaznice z odjavnicami: Maribor za Kraigerja Henrika, Svoboda-Maribor za Knezerja Ivana, Ptuj za Herberta Heberja in Presca Ivana.

Vzame se v znanje izjava Erberja Draga, da preklicuje prijavo za Hermesa in ostane pri Iliriji.

Zavrne se verifikacija Zupanca Franca za Hrastnik, ker ni predložena prijavnica.

Čitajo se za SK-Brod, št. Vid, Pirnat Franc, Boštjančič Stanko, Bukovec Stanko, Reichmann Anton, Košir Janez, Čižman Ivan, Bernik Srečko, Zuccatto Remigio, Jakopič Ludovik, Jakopič Karol, Verbič Dore, Trampuš Štefan, Verstovšek Franc, Urh Alojz.

Žižku Bogomirju, železničar, se dovolijo nastopi v prijateljskih tekmah za Dravo v času do konca avgusta t. l.

Kazenskemu odboru se predajo: Starman Lado, Rihter Oskar, oba Slega-Lj., zaradi prestopka na prv. tekmi Sloga-Korotan 21. t. m. v Ljubljani; Čater Vili, Olimp, Gorišek Stanko, Atletiki, zaradi prestopka na prv. tekmi Olimp-Atletiki 21. t. m. v Celju; Kovačič Nikolaj, Panonija, zaradi napačnih navedb ob priliki verifikacije.

Upravnemu odboru se preda Amater, ker ne navaja v postavi moštva s tekme Amater-Hermes 21. t. m. v Trbovljah poleg priimkov tudi imena igralcev.

Potrjujejo se dopisi: Hermes 55 od 18 t. m., ČSK 395 od 19. t. m., Rapid od 22. t. m. Sloga-Zg 28 od 23. t. m., Maribor 210 od 23. t. m., Drava od 10 t. m., Radovljica od 22 t. m., Kovinar od 20 t. m., zapisnika 00 Maribor od 15 in 22. t. m. ter poročili službujočih Slanovca in Vozlja.

Izvede se nalog JNS glede juniorskih prv. tekem, ki se jih po sklepu saveza morajo udeležiti prvorazredni klubi, drugorazredni klubi pa po prijavi. Pozivajo se drugorazredni klubi, da udeležbo prijavijo do 7. avgusta t. l. Kolikor prizadeti klubi še nimajo juniorjev verificiranih, se pozivajo, da jih takoj predložijo v verifikacijo.

Verificirajo se prvenstvene tekme: Ilirija-Rapid 4:1, Mladika-Slovan 2:2, Grafika-Korotan 6:1, Korotan-Sloga 5:1, Hrastnik-Zagorje 14:0, Rapid-Celje 8:2, Atletiki-Olimp 2:1, Korotan-Sloga 11:0.

Novak l. r.

Razpis

II. dela prvenstva Jugoslavije za posameznike v dnevih 16. do 18. avgusta.

Jugoslovenski lahkoatletski savez priredi dne 16., 17. in 18. avgusta 1935 na igrišču S K Primorja v Ljubljani, Tyrševa cesta, II. del prvenstva Jugoslavije za posameznike z naslednjim sporedom:

16. avgusta ob 17.: Tek 5000 m.

17. avgusta ob 16.: Tek 100 m (izl.), met krogle, tek 100 m (finale), tek 400 m (izl.), skok v daljino, met diska prosti stil, skok v višino, tek 200 m (izl.), tek 1500 m, tek 110 m z zaprekami (izl.), met diska helenski stil, tek 400 m (finale), tek 4x100 m (izl.).

18. avgusta ob 18.: Tek 110 m z zaprekami (finale), skok ob palici, tek 400 m z zaprekami (izl.), tek 200 m (finale), met kopja, tek 400 m z zaprekami (finale), met kladiva, tek 10.000 m. troskok, tek 800 m in tek 4x100 m (finale).

Pravico nastopa imajo tekmovalci, ki so dosegli naslednje rezultate: 100 m, 11.8, 200 m 24.6, 400 m 56 sek., 800 m 2:10 min., 1500 m 4:35 min., 5000 m 17:40 min., 10.000 m 37:20 min., 110 m z zapr. 18 sek., 400 m z zapr. 1:05 min., 4x100 m 48 sek., skok v viš. 160 cm, skok v dalj. 6 m, skok ob palici 3 m, troskok 12 m, met krogle 11.5 m, disk 35 m, kopje 48 m in kladivo 30 m. Kdor kot prvi, drugi ali tretji ne doseže v svoji disciplini enakega ali boljšega rezultata od gornjega, ne dobi nagrade.

Nagrade prejmejo v vsaki točki najboljši trije, naslov prvaka Jugoslavije v vsaki točki pa dobijo samo oni tekmovalci, ki dosežejo vsaj naslednje rezultate: 100 m 11.2, 200 m 23 sek., 400 m 52.8, 800 m 2:05 min., 1500 m 4:25 min., 5000 m 16:45 min., 10.000 m 35:10 min., 110 m z zapr. 17 sek., 400 m z zapr. 59 sek., skok v viš. 178 cm, skok v dalj. 678 cm, skok ob palici 360 cm, troskok 13.85 m, krogla 13.50 m, disk 41 m, kopje 55 m, kladivo 40 m, 4x100 m 44.4 sek.

Prijave je treba poslati najkasneje do 9. avgusta opoldne tajništvu v Zagreb, Hatzova ulica 21/II. Prepis prijave je treba poslati tudi A S K Primorju, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 1/III. v roke tajnika S. Sancina. Upoštevale se bodo samo prijave, ki bodo prišle pravočasno, in sicer **samo pismene prijave klubov**, nikakor pa ne prijave posameznikov mimo klubov ali brzojavne prijave klubov.

Prijavnina znaša Din 15.— za osebo in točko, Din 60.— pa za stafete za ljubljanske klube. Prijave brez prijavnine se ne bodo upoštevale.

Tekališče je dolgo 420 m z dvema nedvignenima zavojema in pokrito z ugaski.

Tekmovalo se bo po pravilih J L A S.

Tajnik: Frančič Zdravko

Sportni dan v Laškem

Sportni klub »Laško« priredi v nedeljo dne 4. avgusta t. l. svoj VI. sportni dan z naslednjim sporedom: **Dopoldne:** Prodaja cvetlic; ob 11. — štafetni tek po mestu 4 x 100 m, ob 11.15 — tek na 1500 m; ob 11.30 — kolesarska polževa dirka po mestu, od 11 do 12. pa promenadni koncert na cilju na Savinjskem trgu.

Popoldne: ob 15. — revanžna šaljiva nogometna tekma med »šuhimi« in »debeluhi«, ob 16. pa nogometna tekma med Trgovačkim sportnim klubom in Laškim.

Po tekmah razdelitev daril tekmovalcem, nato prosta zabava na »Lavi« z zelo pestrim sporedom. V kopališču ta dan popust s prireditveno vstopnico. — Društva v okilici naj ta dan ne prirejajo sličen prireditev.

A S K Primorje (centralni odbor) Skupna važna seja centralnega odbora in odbora nogometne sekcije bo drevi ob 20.30 pri Rebcu.

Angleška lahkoatletska prvenstva

Državna prvenstvena tekmovanja v lahki atletiki so zdaj končali tudi Angleži. Uspehi te največje lahkoatletske prireditve pa otoku so bili v splošnem mnogo boljši kot lani. Med podrobnostmi naj zabeležimo: Troskok 14.56 m, kopje 70.22 m, krogla 14.87 m, skok ob palici 4.20 m, skok v višino 1.90 m, skok v daljino 7.18 m, 100 y 10.2, disk 51.64. Prva mesta so razen v tekih zelo pobirali tujci (Švedi, Holandci, Francozi), gledalcev je bilo 30.000.

ELITNI KINO MATICA

Tel. 21-24 Tel. 21-24

Danes ob 4., 7¼ in 9¼ uri premiera veselega filma

Težko je biti oče

Luise Ulrich, Rihard Romanovsky

Smeh zabava, petje

TEDEN DNI FILMA

Uspehi slovenske igralke v Berlinu

Berlin, 25. julija.

Berlinske novine pišejo o Robertsovem gledališču pod zaglavjem »Gledališča, ki jela« takole:

Stoji v Behrenstrasse (po njej nosi svoje ime) in se ne javlja z velikanskimi ambicijami, ne oznanja vsakih 5 minut svoje nove misije, ne menja vsak mesec lastnika in zvezdnikov, da, celo igre, ki jih ima na sporedu, so teden za tednom iste. In tako bi človek moral misliti: najmanj zanimivo gledališče v Berlinu. Tu ni škandalov in ne konkurzov, tu se samo dela. Dela pa se solidno in pošteno.

Učinek? Že leta in leta je dan za dnem isti: občinstvo, ki mu ni do problemov in čutnih dražljajev, temveč do tega, da se odpočije in zabava, je tu zadovoljno. Ta primer bi se moral obravnati pod rubriko: Zabava kot obrt (oddelek gledališče) če ne bi bil tako poučen.

Ravnatelj in lastnik je svoj lastni zvezdnik (Ralf Artur Roberts), ne da bi se on ali občinstvo tega naveličalo in utrudilo. In mož ni samo komik popolnoma individualnega značaja, marveč vedno odličen, z vedno novimi domisleki. Goji ansamblsko igro, ki je najskrbneje ukrojena na umetniško učinkovitost, ima najspretnejšo roko pri izbiri komadov in najtanjši čut za ono mero in vrsto poant, ki jih zahteva njegovo občinstvo, pretežno tujci. Zna si zagotoviti trajen uspeh - sto predstav enega komada je zanj minimum.

V tem gledališču je članica naša slovenska rojakinja **Fifi Hillejeva**, ki se zdaj imenuje **Ellen Hille**. Pred sedmimi leti je bila odšla iz Ljubljane na studij v Berlinu. Prej se je doma šolala pri ge. prof. Födranspergovi in pri prof. Osipu Šestu, v Berlinu pa pri prof. Gertrudi Arnoldovi. Najprvo je bila angažirana eno leto v berlinski komični operi, kjer jo je spoznal Roberts in jo prevzel v svoj ansambel. Temu je ostala zvesta do danes. O svojem delu pripoveduje:

Doslej sem nastopila v celi vrsti veseloiger inv 4 operetah. Tako sem igrala 295 krat v komadu »Hau-ruk«, 233 krat v »Ehe in Dosen«, in tako dalje. Marsikdo bo mislil, da postane človek pri takem igranju en-suite avtomat in da trpi umetniška stran igranja. Ni točno. Vsaj jaz občutim, da se človek v takem zaporednem igranju še le popolnoma resnično in docela pravilno vživi v vlogo. Igra, ki jo igramo zdaj, presega že 50 predstav, pa upamo, da jo bomo igrali do Božiča. V njej glumin plesalko, ki govori spakedrano nemščino in se slovensko krega. Prikrojila sem si nekaj naravnost čudovitih slovenskih stavkov in kadar pridejo Slovenci v gledališče, se jim nasmejejo do solz. . . Življenje je tu jako utrudljivo, delo naporno, zahteva vselej in povsod celega človeka.

Kritike o Hillejevi so laskave. Kdor pozna umetnostni standard v Berlinu, ve, kako težko je doseči tolik uspeh (biti mora že velik !), da kritika igralca sploh omeni. O igri »Der Tiefstapler« je zapisala »Berliner Zeitung«, prinesla je obenem karikaturo R. A. Robertsa in Hillejeve:... Ameriško dolarsko princeso, sveže importirano iz črnogorskega tingeltangla, igra v jeziku, bobnečem od konsonantov, Elen Hillejeva in nudi skozi dve dejanji fulminanten izbruh temperamenta... »Tempo« je zapisal: Temperament Hillejeve, Marija Karstenova in Evgen Burg pripomorejo igri do uspeha, ki bo trajal do naslednje premiere o Božiču... Pri R. A. Robertsu se preigravata dve igralki vedno bolj v ospredje: Hillejeva in Schakova. Dva neoporečna talenta, ki rasteta pod Robertsovim vodstvom od dne do dne.

O igri »Fabian, der Elefant« pravi kritika: Hillejeva preseneča s svojo naravnostjo in šarmom. S prisrčno naravnostjo posebno osvaja Vanjo se ne zaljubi sam Fabian, temveč tudi publika. »Berliner Volkszeitung« je zapisala o igri »Terzett zu viert«. Hillejeva je dokazala posebno s prednašanjem poslednjega kupleta zelo decenten, zato pa tembolj učinkovit dar za komiko. Iz majhne Ellen je pričaral Roberts novo izdajo Lucije Englischeve. Čudovita interpretka zadrege, kivedno znova osvaja občinstvo... Zopet drug časopis: Hillejeva, ki kot sobarica vse mogoče poje, pleše in pove, je pristni subretni talent. Vse, kar napravi, učinkuje, kakor da ji je pravkar prišlo na misel. Izžareva bliskavice, Njeno ime velja ponoviti: Ellen Hille.

Lepa Ellen sodeluje tu in tam tudi v filmu in na različnih dobrodelnih prireditvah. Na eni izmed teh je imela s prednašanjem slovenskih pesmi velik uspeh. Njeni tovariši in družabniki so: Johannes Riemann, Paul Hörbiger, Junkermann, Heidemann, Henri Stuart.— Kako živi v Berlinu ? Takole pravi:

—Dasi imam velik krog znancev in najprijetnejšo družbo, se vendarle ne morem docela uživeti v to bučno mesto s stoodstotnim tempom. Često se spomnim Tivolija, Rožnika in Bleda in najrajši bi ušla domov. Toda tu me čaka delo, prav te dni sem se vrnila iz gostovanja v Kodanju, kjer sem s štirimi tovariši nastopila v opereti in pobrala lepe kritike. Počitnice bodo na žalost prešle in spet enkrat ne bom videla Ljubljane.— S.

Filmska zvezdnica Ana Dvorak kaže svojo ogorelo polt fotografu

Vojvoda Kentski skrbi za svojo popularnost

K lordu Ashfieldu, predsedniku družbe londonskih podzemskih železnic je prišel nenapovedano vojvoda Kentski in mu dejal, da bi rad vodil enega izmed vlakov te družbe. Princa so povedli k okrožnemu višjemu nadzorniku proge Morden—Edgware Wasselu, ki je prevzel častno nalogo, da visokega gosta s pomočjo modelov pouči, kako se vlak vodi.

V desetih minutah se je princ seznanil s tajnostmi motorjev in z najvažnejšimi signali. Sicer so hoteli, da bi za vsak primer ne preizkušal teorije praktično z zasedenim vlakom, toda princ ni hotel o tem nič slišati in ker se je med tem tudi razvedelo, kaj namerava, je zasedlo vagone na stotine ljudi.

Vojvoda je vstopil v vozačevo kabino in se takoj odpravil proti postaji Lambeth North.Srečno je privozil do tja, samo zavrl je trenutek prepozno, tako da je vlak šel za malenkost mimo ploščadi. Zamuda treh minut, ki je sicer spravila ves vozni red v nered, je bila v teh okoliščinah umljiva. V Lambethu je vojvoda presedlal na nov vlak, ki ga je zdaj že po vseh pravilih spravil tri postaje dalje, nakar mu je bilo tega debuta dovolj. Njegovo spremstvo je bilo ves čas dosti bolj razburjeno od njega. Izkušen strojevodja, ki so mu ga dali za vsak primer na razpolago, ni imel niti enkrat prilike, da bi mu priskočil na pomoč.

Levi v Darlingtonu

Srečen konec dečje nepremišljenosti

Na semenj v angleško mestece Darlington je prišla majhna menažerija. Imela je med drugim tri leve, paglavci iz tega kraja pa so jim v nekem neopaženem trenutku odprli kletke.

Prvi lev je skočil čez plot v neki vrt, kjer je ga. Brownova svojemu sinčku baš čitala genljivo zgodbo o svetniku, ki je srečal v puščavi leva in mu je lev pokazal nogo, v katero si je bil zabodel trn. Ga. Brownova se ni hotela šele prepričati, da-li je prišel sedaj tudi kakšen lev s prošnjo, da mu izdere trn iz noge, temveč jo je s svojim dečkom jadrno popihala v kopalnico in se vanjo zaklenila. Lev je med tem mirno legel na vrt in so ga njegovi strežniki lahko ujeli brez težave.

Drugi lev je splezal iz strahu pred prestrašenimi ljudmi na streho konservatorija. Streha se je udrla in lev je padel v zaprto dvorane, iz katere se je dal očitno z veseljem odvesti v svojo kletko.

Tretji lev pa je napravil še krajšo: Ko je videl, da vsi ljudje bežijo, je začel bežati še on in se je zatekel — v svojo kletko. Tako se je končala panika v Darlingtonu. Samo nekoliko paglavcev se je pokorilo zanjo še nekaj časa.

Zapovedana ločitev

Ljubezenska avantura indske princese

Med množico eksotičnih gostov, ki so posetili London v dnevih jubilejnih svečanosti, je bil tudi maharadža iz Lahdandarja s svojo 17 letno, izredno lepo hčerjo,ki je obenem ena najbogatejših dedinj v Indiji.

Princesa se je v Londonu seznanila z visokim kanadskim uradnikom, viceguvernerjem Thomasom Hosmerjem Bournemouthom in zaljubila sta se drug v drugega. Stvar sta znala dobro prikrivati, ko je pa maharadža pozneje odpotoval na italijansko Rivijero, mu je princesa nenadno pobegnila v Nico. Tam jo je že čakal Bournemouth, ki je bil medtem ostavil službo in prestopil v muslimansko vero ter sta se poročila.

Nekaj časa sta potovala po Evropi, da bi se skrila vsem zasledovalcem, toda končno ju je maharadža vendarle iztaknil na Angleškem. Nepoklicani zet mu je sicer ugajal, vendar ker vladajo v njegovi deželi takšne postave, da se princesa ne sme poročiti z neplemenitašem, je sklical koncil visokih dostojanstvenikov muslimanske vere, da bi odločili o stvari. Koncil se je odločil za to, da se morata princesa in njen mož razpročiti. V London so poslali sla, ki jima je sporočil ta odlok - -in zakonca sta se vdala.

Ločitev se je dala formalno izvršiti zelo lahko, ker zadostuje, da mož ob navzočnosti muslimanskega duhovna reče svoji ženi: »ločim se od tebe.« Princesa se namerava sedaj posvetiti povsem dobrodelnosti, Bournemouth pa postane muslimanski menih.

Kateri narod piše največ pisem

Na to vprašanje daje odgovor zanimiva statistika, ki je bila nedavno objavljena. Največ pišejo Angleži, ki so na glasu, da so najbolj molčeč narod. Vsak Anglež napiše na leto 78 pisem. V Združenih državah pride na vsakega prebivalca 67 pisem na leto, v Novi Zelandiji 66, v Švici 60, v Nemčiji 56, na Danskem 41, na Nizozemskem 31, v Belgiji 29, na Švedskem 28, v Franciji 26, v Italiji in Španiji pa manj kakor 20.

Orjaški makaron

V neki tvornici testenin v Brindisiju so izdelali 4 km dolg makaron. Lastnik smatra ta izdelek za znamenje izredne sposobnosti svoje tvornice. To velikansko vrv iz testa bodo položili okoli tvornice, da bo oznanjala slavo tvorniške podjetnosti.

Iz akvaristove torbe

O menku in smuču

Okoli Beograda, kjer se stekajo vode mogočnih rek, je seveda tudi zbirališče mnogovrstnih rib, od jeseter in somov kot največjih pa do ljubkih pezdirkov in pritlikavih morskih golobčkov kot najmanjših zastopnikov tega rodu. Vendar je zmisel za plemeniti sport akvaristovstva, ki temelji zlasti na višji srčni kulturi, tam še malo razvit. Z njim se ukvarjajo večinoma priseljenci. Brez dvoma pa se bo razvil zmisel v nekaj desetletjih tudi na jugu. Poleg vseh vrst rib, vastopanih v slovenskih vodah, srečujemo v beograjskem bazenu sabljarke, bolene, razne jesetre, some, somiče, zvezdoglede, okune, smkeže, čepe, ameriške svetlikavce, rečne piškurje in morske globočke, zaradi česar lahko upravičeno imenujemo vode okoli balkanskih vrat — ribji raj.

Kljub temu je pa, kakor rečeno, malo akvaristov, ribičev pa dovolj. Žal se poslednji ne ozirajo ne na velikost ne na drst rib, zaradi česar je ribjega rodu vedno manj. Posledica bo, da bodo prej ali slej posegli vmes pristojni činitelji in počevali nadzorstvo. Kdor je bival na jugu, se je lahko prepričal, da love zlasti pri poplavah in po njih tudi mnogi neupravičeni. Čim začno po poplavah vpadati mnogoštevilne mrtvice postane živahno na obalah. Z mrežami, s koši, koriti in drugimi pripomočki lovi ribe staro in mlado, ne oziraje se na velikost, drst in dovoljenje. Pri takih prilikah pride tudi akvarist na svoj račun in si pač vzame tisto, kar mu je všeč in česar še ne pozna. Sicer pa dobavlja za ljubljanski muzej razne ribe iz beograjskih voda g. inž. I. Jošt. Trenutno so razstavljeni ameriški ostriži (eupomotis gibossus), ki so se tam udomačili. Lepi so, elegatni, vendar precej nasilni. Nekaj dni so bili v muzeju na ogled tudi majhni somi (silurus glanis linée), ki jih je prinesel g. Jošt iz Beograda in ki se razlikujejo od ameriških somičev (Ameiurus nebulosus) zlasti po zeko kratki hbrtni, po dolgi podrepni plavuti in po dolžini gornjega para brk. Somič ima tolščenko, dočem je somnima. Somi, ki zrastejo do 2 m (somič do 30 do 40 cm), so seve zelo požrešni. Čim vržeš mladicem v akvarij nastrgano meso, si napolnijo trebuščke, da so podobni paglavcem večjih vrst žab, ne pa somom.

Tudi smuči so bili razstavljeni, letošnji mladiči. Žal sta bila dva ranjena, dočim se je tretji sam umrtil. V mraku je lovil vodne bolhe in se pri tem zataknil z zobmi, ki so nazaj zapognjeni, na steblo kabombe. Ker se ni mogel osvoboditi in ker zaradi tega ni mogel dihati, zapirati in odpirati golčka, da bi dovajal skžnim lističem z vodo vred kisik, se je zadušil. Smuč (Lucioperca sandra Cuv. Val.) iz rodu ostrižev je še mnogo bolj požrešen kakor ostriž. Mladiči so podolgovati in se ponašajo z izredno velik im gobčkom. Smuči, ki so navajeni na nastrgano meso ga hitro pogoltnejo in trup se jim na polni tako silno, da bi se človek bal za njihovo življenje. Nu, hitro se spet izprazni, nekar je treba spet krmiti. Smuč, ki jemlje slučajno tudi meso, ga ne pobere z gna, temveč za časa, ko se pogreza k dnu. Barva telesa je rumeno-rjava-svetla in pri mladičih vidimo tri medle počezne pege. Prsne plavuti so kakor pri vseh ribah rodu ostrižev zelo velike.

Tudi majhni menek (Lota vulgaris Linée), ki je priromal iz Dunava, se prav dobro počuti. Žal ne jemlje nastrganega mesa, temveč samo živo hrano, kar je za akvaristi zelo neprijetno, kajti meso je vedno na razpolago, žive hrane pa pozimi ne bodimo zlanka. Priporočljivo je, da navadi akvarist svoje ribe na nastrgano meso, kar ga osvobaja vseh skrbi za zimski čas. Trup menka je kačaste oblike, podolgovat. Trebušne plavuti so pred prsnimi in na dolnji strani trupa zašiljene v tipalke. Prva hrbtna plavut je kratka, druga pa ozka in sega do repne plavuti. Ravno tako dolga je tudi podrepna plavut. Plavuti razen parnih so posejane s timnemi pegami, barva trupa je pa črno-rjava. Na podbradku je tiplka in po njej ga spozna tudi vsak nestrokovnjak. Menek je lepa ribica, raste pa zelo hitro. V vodah okoli Grosuplja ga lahko dobimo, med tem ko je izginil iz Ljubljanice in tudi z Horjulščice.

Lepotni salon za pse in mačke

Tak salon so odprli pred nekaj tedni v Parizu. Pravijo, da ga močno obiskujejo. V njem so dame in gospodje v belih haljah in strežejo obiskovalcem. Psom napravljajo kodre, manikirajo jim kremplje, snažijo jim zobe in navijajo kodre na glavi. Razen tega pripravljajo turške parne kopeli za pse vseh pasem. Pa tudi maserje imajo. Če psu parna kopel ni všeč, dobi navadno kopel in nato prho. Sosedna soba je enako opremljena za sprejemanje in nego mačjega rodu.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Silen napredek turške žene

Presenetljiv dokaz, kako lahko najbolj zapostavljena žena dozori v najbolj zavedno državljanko, nam daje turška žena. Odlična Bolgarka dr. Vera Pločeva, ki je bila na kongresu Mednarodne ženske alianse za državljanske pravice v Carigradu, popisuje v nekem ženskem listu, koliko sposobnosti je pokazala Turkinja kot polnopravna državljanka, čeprav je bila popolnoma nepripravljena za javno življenje in je takorekoč čez noč stopila na volišče.

Neka tuška odposlanka je na kongresu odgovorila pozdravom mednarodnih zastopnic: »Turška žena je do zadnjega mnogo trpela, nesporno bolj kakor njene sestre Evropke. Polnopravnost, ki ji jo je dal vodja republike, pa je zasluženo priznanje na njeno prizadevanje in delo, ki ga posveča demokraciji in dvigu domovine.«

In res, z enim samim zamahom so bile pretrgane verige, ki so stoletja utesnjevale sposobnost turške žene; zdaj je Turkinja svobodna in polnopravna kakor le malo njenih sester po drugih državah.

Nič se ni treba čuditi, da je Kemal dal ženi vse državljanske pravice, čeprav se ni bila zanje pripravila. Dejstvo, da je danes turška žena pripravljena na vse poklice, da se z lahkoto vživlja v vsestranska javna in gospodarska vprašanja in da je naposled zraslo mlado pokolenje, ki zna več evropskih jezikov in smelo stopa v življenje, dokazuje, da Turkinja tudi v preteklosti ni lahkomiselna in flegmatična kakor si marsikdo misli. Politična enakopravnost, ki jo je dobila Turkinja v zadnjem času, ima svojo predhodnico v družabni enakopravnosti, ki jo je dobila takoj po vojni. Obnovitelj Turčije je pametno mislil, ko je iskal med svojim narodom vse sile, ki so bile sposobne, izobraziti in dvigniti prenovljeno domovino. Te sile je našel v enaki meri med ženskami in med moškimi. Svojo družabno polnopravnost je turška žena temeljito izkoristila. Danes je že učiteljica, uradnica, zdravnica, arhitektka, agronomka, advokatka, sodnica. Vsi poklici so odprti tudi njej, zakaj v novi Turčiji se izbirajo delovne sile po načelu sposobnosti. Spol ni zapreka sposobnemu državljanu, ki hoče delati in uspevati.

Ta zavest možnosti in pravice do dela sta dala turški ženi sposobnost, da je dostojno sprejela tudi politično enakopravnost, ki ji jo je kmalu dala država. Ta enakopravnost je zanjo zaključek razvoja, za katerega se je pripravljala, vendar pa ga je mogla doseči le ob demokratičnih prosvetnih reformah voditelja republike.

Turkinja je tudi rekla: »Me nismo feministke, ker se nimamo za kaj boriti. Ko so pri nas uvajali demokracijo, nas niso podcenjevali in ne omejevali. Na življenje pod sultani se nočemo niti spominjati. To je preteklost, ki bo ostala zaprta v muzejih. Naše življenje je življenje republike in demokracije in napele bomo vse sile, da okrepimo to življenje in mu pripomoremo do uspehov.«

Turška ženska zveza je trajala samo tri leta, toliko da je organizirala turško ženo in ji pokazala pota. Ko pa so dobile politične pravice, so žene same spoznale, da je poslanstvo zveze dovršeno. Razpustile so zvezo takoj po carigrajskem kongresu, zakaj enakopravnost, ki so jo dobile, je tako vsestranska , da s svojo udeležbo v političnem življenju lahko žene rešujejo prav vsa vprašanja. Stremljenje za napredkom žene nima nikjer odpora in ovire.

Reakcije proti ženskemu udejstvovanju, ki se pojavlja v mnogih državah, v Turčiji ni. Obratno, tam ženam skoro povsod pomagajo. Vabijo jih na vsa mesta in izpodbujajo. V javne in državne ustanove, v svobodne poklice, v urade, h kmetijstvu in celo v industrijo, ki močno napreduje. Tam ni razlike med možem in ženo, med poročeno in neporočeno ženo. Vsi brez razlike imajo odprto pot in vidijo svojo nalogo v vztrajnem delu za republiko. Morda je v tem pogledu Turčija bolj podobna Rusiji kakor evropskim državam, katerih evolucija ni mogla tako do osnove pretrgati tradicij v odnosu do žene. Rešitev ženskega vprašanja v Turčiji nam omogoča razumevanje, zakaj je imel Kemal toliko uspeha tudi v drugih reformah, ki jih je tako hitro uveljavil v svoji državi.

Turčija se ponaša s številno elito mož in žena, ki prav zato, ker so res izbrani, predstavljajo višjo izobrazbo in višje pojmovamje, ki daleč presega stopnjo mnogih drugih držav, katere se prištevajo med najnaprednejše. Ta elita pa ima tak obseg, da mogočno vpliva na življenje v državi. S podporo in delom reformatorja Kemala dosezajo ti izbranci neverjetne uspehe in prepajajo neizobražene množice s svojimi nazori v državnih, gospodarskih in socialnih vprašanjih.

Ti voditeljevi sobojevniki ne uvajajo samo njegovih reform, ampak tudi preobrazujejo narod in mu oblikujejo novo psihologijo in novo gledanje na življenje.

Srečni položaj turške žene glede na njene pravice do dela bi lahko pripisali tudi gospodarskim razmerem, ki jih preživlja turška država. Novoustanovljene socialne naprave zahtevajo ljudi, razvijajoča se industrija vabi delavne roke, vse državne ustanove potrebujejo vzposobljenih moči, in te moči iščejo v vseh slojih naroda.

Marsikdo poreče: Ko se bo v Turčiji pojavila obilica delovnih sil, bo tudi tam nastopila reakcija proti ženskemu delu. Toda to so samo pesimistična mnenja o nepoznani bodočnosti. Po tem, kakršen je danes položaj turške žene, je samo vprašanje, ali bo žena še kdaj padla nazaj v položaj bitja brez vrednosti, potem ko bo vzgojila nova pokolenja z novim svetovnim nazorom.

Z delom enakopravne državljanke se bo turška žena vsestransko izpopolnila in bo postala neogibno potreben činitelj v življenju svoje države. Pregovor pravi, da delo ustvarja, zato ne bo čudno, če bo po nekaj letih turška žena nadkrilila žene v starih naprednih državah po sposobnosti in po položaju. P. H.

„Armada" na dražbi

Britski državni umetnostni sklad je kupil na javni dražbi v Londonu za 2700 gvinej znameniti okrasek «Armado» iz zapuščine ameriškega milijonarja Pierponta Morgana. Ta «Armada» je z dragulji bogato posuta miniatura angleške kraljice Elizabete, ki so ji jo njeni državniki poklonili leta 1588. po porazu španske Armade. Neko drugo miniaturo slikarja Holbeina so prodali celo za 5900 gvinej.

Modni list za črnce

V Nairobiju je začel izhajati list, ki je namenjen samo črncem in njihovemu oblačilu Izdajateljica in urednica mu je neka zamorska inteligentka, ki je absolvirala vseučilišče v Kapskem mestu, sedaj pa se trudi ustvariti enotne oblačilne predpise za črnce. Poseben boj je napovedala cilindrom, frakom in dežnikom, ki delajo črnca v očeh belega človeka tako smešnega.

Urejuje Dragotin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.